

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Daha bir süpürgəçini maşın vurub öldürdü
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 10 aprel 2018-ci il Çərşənbə axşamı № 76 (6965) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Sabah prezident seçkisi

ATƏT DTİHB-nin 280 nəfərlik seçki müşahidə qrupu Azərbaycana gəldi

yazısı səh.5-də

“Respondentlərin 83,5 faizi prezident seçkilərində İlham Əliyevə səs verəcək” - rəy sorğusu

yazısı səh.5-də

REAL Hərəkatı partiyaya çevrildi

yazısı səh.10-də

Seçkiləri boykot edənlər nə qazandı, nə itirdi...

yazısı səh.6-də

“Lavrovun açıqlamasını münaqişənin həllinin uzadılacağına anonsu kimi qəbul edirəm” - Elçin Mirzəbəyli

yazısı səh.9-də

Alternativ fikrə dözümsüzlük mərzəsi...

yazısı səh.6-də

Rus politoloqdan Türkiyəyə terror xəbərdarlığı

yazısı səh.9-də

Meyvə-tərəvəzi bahalaşdıran əsas amil - ixrac

yazısı səh.12-də

Tramp və Makron Əsədi hədələdi, İsrail Hümsdəki bazanı vurdu

yazısı səh.13-də

“Skripal olayı”nda Rusiyanın tərəfini tutan Azərbaycan düz edib

yazısı səh.9-də

Quşların səbəb olduğu təyyarə qəzaları

yazısı səh.14-də

Kəlbəcər gizli danışıqların qurbanı olub?

yazısı səh.12-də

ABS RUSİYAYA HÜCUMA KEÇDİ - DOLLARLA NÖVBƏTİ ZƏRBƏ

Birləşmiş Ştatlar yeni sanksiyalara start verdi; Rusiyanın sənaye və bank nəhənglərinin də səhmləri ucuzlaşmağa başlayıb; proseslər Azərbaycan manatına nə dərəcədə təhlükə yaradır?

yazısı səh.3-də

Sərkisyan getdi, Sərkisyan gəldi - İrəvanda absurd andiçmə

Ermənistan yeni idarəçilik sistemə keçdi; erməni xalqının problemləri isə yerində qalır; narazı əhali hakim klana “ayaqları ilə” etiraz edərək ölkədən gedir...

yazısı səh.8-də

Rəşad Həsənov:
“Ucot dərəcəsinin 11 faizə endirilməsi manatın dəyər itirməyəcəyinin anonsu kimi də qiymətləndirilə bilər”

yazısı səh.3-də

“AST Telman” dan şifrəli mesajlar

yazısı səh.4-də

İsfəndiyar Vahabzadə:
“Əfqanıstanda əsir götürdüyümüz adam illər sonra Bakıda qarşıma çıxdı”

yazısı səh.7-də

“İslahatlar davam etdiriləcək” - prezident İlham Əliyev

Prezident: “Dağılıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı hüquqi baza yaradılıb”

“2018-ci ildə də islahatlar davam etdiriləcək, ölkədə biznes və sahibkarlıq mühiti yaxşılaşdırılacaq, kənd təsərrüfatı və qeyri-neft sektoru daha da inkişaf etdiriləcək”.

APA-nın məlumatına görə, bunu prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin 2018-ci ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında yekun nitqində deyib. Dövlət başçısı ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması, aqroparkların yaradılması, kənd təsərrüfatının müxtəlif sahələrinin inkişafının əhəmiyyətini vurğulayıb.

Prezident İlham Əliyev bundan əlavə, turizmin inkişafı, demir yolu infrastrukturunun yenidən qurulması, yeni asan xidmət mərkəzlərinin açılması, özünəməşğulluq proqramlarının icrası, qazlaşdırma, elektrik stansiyalarını tikilməsi, içməli su ilə təchizat, meliorasiya tədbirlərinin görülməsi, yeni yolların salınması, xəstəxana və məktəblərin inşası ilə bağlı tapşırıqlarını verib.

“İlin birinci rübündə də Azərbaycan iqtisadiyyatı artıb” - deyə, prezident bildirib.

Dövlət başçısı deyib ki, qeyri-neft sektorunda, sənaye istehsalında, kənd təsərrüfatında ciddi artım əldə olunub: “Ölkəmizə 3,5 milyard dollar sərmayə qoyulub. İlin birinci rübündə 34 min yeni iş yeri yaradılıb”.

Daha sonra dövlət başçısı qeyd edib: “Ermənistan-Azərbaycan, Dağılıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı hüquqi baza yaradılıb. Avropa İttifaqının Şərq Tərəfdaşlığı konfransında qəbul edilən qətnamə də ədalətli, beynəlxalq hüquqi əks etdirir”, - deyə dövlət başçısı vurğulayıb.

Prezident həmçinin söyləyib: “Bu ilin birinci rübü də uğurlu olub. Əminəm ki, ilin sonuna qədər müsbət dinamika saxlanacaq”.

Azərbaycanın bu dövrdə VI Qlobal Bakı Forumuna, Qoşulma Hərəkatı xarici işlər nazirləri konfransına uğurla ev sahibliyi etdiyini bildirdən dövlət başçısı deyib ki, bu dövrdə ölkəmizə 7 dövlət və hökumət başçısı səfər edib.

Cənub bölgəsində modul tipli məktəblərin tikintisinə 5,17 milyon manat ayrıldı

30 yaşayış məntəqəsində əhalinin içməli su ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına isə 12,5 milyon manat ayrıldı

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Cəlilabad, Masallı və Yardımlı rayonlarında təhsil infrastrukturunun inkişafı ilə əlaqədar tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

APA-nın məlumatına görə, Cəlilabad, Masallı və Yardımlı rayonlarında cəmi 992 şagird yerlik modul tipli 15 məktəbin “Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü”nün 1.11.2-ci yarım bəndində göstərilmiş məbləğin 5 177 000 manatı Təhsil Nazirliyinə ayrılıb.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev əhalinin içməli su ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına dair əlavə tədbirlər haqqında da sərəncam imzalayıb.

Respublikanın 13 rayonunun ümumilikdə 45 min nəfər əhalisi olan 30 yaşayış məntəqəsində içməli su ilə təminatın yaxşılaşdırılması üçün “Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü”nün 1.48.11-ci yarım bəndində göstərilmiş məbləğin 12,5 milyon manatı “Azersu” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə ayrılıb.

Maliyyə Nazirliyinə müvafiq məbləğdə maliyyələşməni təmin etmək tapşırılıb.

Başağılığı

Rauf Arifoğlu və “Yeni Müsavat” Media Qrupunun kollektivi Tanrıverdi Mustafayevə anası Məruzə xanımın vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir, dərin hüznə başsağılığı verir.

Müdafiə Nazirliyi erməni tərxiyatına dair bəyanat yaydı

Azərbaycanın Müdafiə Nazirliyi bəyanat yayıb. MN-dən APA-ya daxil olan bəyanatda deyilir: “Son günlər Ermənistan mətbuatı ölkənin rəsmi qurumlarına istinadən növbəti dəfə tərxiyat xarakterli məlumatlar yaymaq- la ictimaiyyətdə yanlış fikir yaradaraq qoşunların qarşıdurma xəttində gərginliyi artırmağa cəhd göstərir.

Belə ki, aprelin 8-i və 9-da Ermənistan kütləvi informasiya vasitələri Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Naxçıvan Muxtar Respublikası, Qazax və Tovuz istiqamətlərində Azərbaycan ordusunun bölmələri tərəfindən Ermənistan ərazisinin guya atəşə tutulması barədə məlumatlar yayıb.

Qeyd edək ki, Azərbaycan ordusunun bölmələri Ermənistanla dövlət sərhədi boyu atəş-kəs rejiminə tam riayət edir. Erməni tərəfinin yaydığı məlumatlar həqiqətə uyğun deyil, gələcək tərxiyatlara üçün zəmin yaradır və bu kimi xəbərlərin davamlı olaraq yayılacağı istisna edilmir.

Müdafiə Nazirliyi bildirir ki, Ermənistan tərəfinin tərxiyatının qarşısı qətiyyətlə alınacaq, tərəfimizdən dərhal, sərbəst və sarsıdıcı cavablar veriləcək.

«Bakcell» KSM layihələri vasitəsilə innovasiya və inkişafı dəstəkləyir

Azərbaycanın ilk mobil operatoru və aparıcı mobil internet provayderi «Bakcell» şirkəti özünün Korporativ Sosial Məsuliyyət proqramı və digər layihələr vasitəsilə Azərbaycanda innovasiyaların tətbiqini və inkişafı dəstəkləyir.

«Bakcell» şirkətinin dəstəyi ilə BMT-nin Azərbaycan Nümayəndəliyinin «ASAN Radio» tərəfindən hazırlanan “Qlobal məqsədlər” verilisinin növbəti buraxılışı Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin əldə edilməsində özəl sektorun roluna həsr ediləcək.

Bu həftənin qonaqları «Bakcell» şirkətinin İctimaiyyətlə Əlaqələr və Korporativ Kommunikasiya departamentinin rəhbəri Süheyra Cəfərova, BMT İnkişaf Proqramının Azərbaycandakı nümayəndəliyində proqram məqsəlləri üzrə müşaviri Leyla Fəhmi və «Coca-Cola» şirkətinin Qafqaz və Mərkəzi Asiya üzrə kommunikasiya meneceri Elşad Fərzəliyevdir. Mütəxəssislər dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə nail olunmasında özəl sektor, sənaye, innovasiya və infrastrukturun rolu barədə söz açacaqlar.

«Özünün Korporativ Sosial Məsuliyyət layihələri və digər fəaliyyət növləri vasitəsilə «Bakcell» Azərbaycanda müxtəlif sahələrin inkişafına böyük töhfə verməkdədir. Bu layihələrin, xüsusilə də bərabərliyin təmin edilməsi, təhsilin inkişafı etdirilməsi, iqtisadi inkişafın dəstəklənməsi, innovasiyaların tətbiqi və s. kimi istiqamətlərdə görülən işlərin məqsədi Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə uyğundur. Biz əminik ki dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə nail olunmasında və ümumiyyətlə ölkədə sosial problemlərin aradan qaldırılmasında özəl şirkətlərin və müəssisələrin rolu olduqca böyükdür. Telekomunikasiya şirkəti olaraq biz öz rolumuzu məsələn, innovasiyalara dəstək olmaqda, innovativ ideyaların insanların sosial rifahına xidmət etməsində görürük», deyərək «Bakcell» şirkətinin İctimaiyyətlə Əlaqələr və Korporativ Kommunikasiya departamentinin rəhbəri Süheyra Cəfərova bildirib.

Veriliş «ASAN Radio»-da 9 aprel 2018-ci il tarixində saat 18:20-də efirə gedəcək. Verilişin təkrarı 10 aprel (saat 11:05-də) və 13 aprel (saat 14:05-də) tarixlərində yayımlanacaq.

Radioverilişinin əsas məqsədi Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri ilə bağlı məlumatlılığın artırılması, 2030-cu ilə qədər olan tədbirlər planı üzrə həyata keçirilən layihələr və dayanıqlılığın təmin olunması üçün müxtəlif strukturların və vətəndaşların üzərinə düşən vəzifələrlə bağlı ictimaiyyəti məlumatlandırmaqdır.

Qeyd edək ki 2015-ci ilin sentyabr ayında dünya liderləri tərəfindən 17 Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi qəbul edilib. Həmin məqsədlər yoxsulluğa son qoymaq, inkişaf və insanların rifahını təşviq etmək, eyni zamanda ətraf mühiti qorumaq üçün səylərin birləşdirilməsini nəzərdə tutur.

Bu əməkdaşlıq çərçivəsində aprel ayı ərzində «Bakcell» şirkətinin dəstəyi ilə «ASAN Radio»-da (100FM) 5 veriliş efirə verilecək.

Azərbaycanın qeyri-neft sektorunun ən iri investorlarından biri olan «Bakcell» şirkəti həyata keçirdiyi Korporativ Sosial Məsuliyyət proqramı, müxtəlif sosial yönümlü layihələr və innovasiya layihələri vasitəsilə ölkədə müxtəlif sahələrin dayanıqlı inkişafına öz töhfəsini verməkdədir. “Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri”nin tətbiqinə həsr olunmuş “Qlobal məqsədlər” verilişinə dəstək isə şirkətin bu sahədə gördüyü işlərin bir hissəsidir.

Ödənişsiz fəaliyyət göstərən “Abituriyent Məsləhət Mərkəzi” yaradılıb

Dövlət İmtahan Mərkəzi (DİM) və Azərbaycan Universiteti arasında əldə edilmiş razılığa əsasən ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul olmaq istəyən abituriyentlərə kömək məqsədilə Azərbaycan Universitetində ödənişsiz əsaslarla fəaliyyət göstərən “Abituriyent Məsləhət Mərkəzi” yaradılıb.

DİM-dən APA-ya verilən məlumata görə, bu gündən fəaliyyətə başlayan mərkəzdə xüsusi training keçmiş əməkdaşlar abituriyentlərə tələbə qəbulu qaydaları, ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinə ərizə qəbulu, “Abituriyentin elektron ərizəsi”nin doldurulma və təsdiq edilməsi qaydası və bu zaman qarşıya çıxacaq texniki problemlərin həlli, müsabiqə şərtləri, ixtisas seçimi zamanı diqqət yetirilməli olan məsələlər və s. haqqında ödənişsiz köməklik göstərirlər.

Abituriyentlər onları maraqlandıran suallarla bağlı “Abituriyent Məsləhət Mərkəzinə” müraciət edə bilərlər.

“Abituriyent Məsləhət Mərkəzi” Azərbaycan Universitetində həftənin 5 günü (şənbə və bazar günləri istisna olmaqla) saat 10:00-dan 17:00-dək fəaliyyət göstərir.

Qeyd olunub ki, DİM və Qərbi Kəsp Universiteti arasında əldə edilmiş ilkin razılığa əsasən növbəti “Abituriyent Məsləhət Mərkəzi” bu universitetdə yaradılacaq. Qərbi Kəsp Universitetində fəaliyyət göstərəcək məsləhət mərkəzi haqqında əlavə məlumat veriləcək: “Digər ali və orta ixtisas təhsil müəssisələri də bu tip məsləhət mərkəzlərinin yaradılması və abituriyentlərə xidmət göstərilməsi ilə bağlı DİM-ə müraciət edə bilərlər. Məsləhət mərkəzinin yaradılması və s. məsələlərlə bağlı DİM tərəfindən dəstək göstərilir”.

Xalq artisti Fəxrəddin Manafov Almaniya xəstəxanaya yerləşdirilib

Azərbaycanın xalq artisti Fəxrəddin Manafov Almaniya xəstəxanaya yerləşdirilib.

APA-nın məlumatına görə, Fəxrəddin Manafov “Kulis.az”-a bildirib ki, hazırda Almaniya xəstəxanasındadır. “Almaniya klinikadayam. Danışmaq imkanım yoxdur”.

Aktyor bu haqda geniş danışmaq istəmədiyini, lazım gələrsə mətbuata açıqlama verəcəyini deyib.

Daha bir süpürgecini maşın vurub öldürdü

Sumqayıt şəhərində təmizlik işi aparın şəxsi avtomobil vuraraq öldürüb.

“Report”un Sumqayıt-Abşeron bürosunun verdiyi məlumata görə, hadisə şəhərin mərkəzi küçələrində birində qeydə alınıb.

Belə ki, küçədə təmizlik işləri aparın süpürgecini maşın vurub. O, aldığı xəsarətlərdən hadisə yerində ölüb.

Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) Sumqayıtda şəhər təsərrüfatı işçisinin avtomobilə vurulması hadisəsi barədə açıqlama verib.

DİN-in məlumatına görə, polis polkovniki Orxan Mansuradə “Report”-un sorğusuna cavab olaraq bildirdi ki, Sumqayıt Yaşıllaşdırma İdarəsinin işçisi, şəhər sakini Vidad Rəsulov Koroğlu küçəsində yolu piyadalar üçün müəyyən olunmamış yerdən keçərək Təriyel Xəlilovun idarə etdiyi “Opel Astra” markalı avtomobilə vurulub. V.Rəsulov hadisə yerində ölüb.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Qeyd edək ki, ötən həftə də Bakıda süpürgeçi qadını maşın vurub öldürmüşdü.

Dənizkənarı Milli Parka giriş aprelin 25-dən mayın 1-dək bağlı olacaq

Aprelin 25-dən mayın 1-dək dənizkənarı bulvarın Dəniz vağzalından Azneft dairesindəki hissəsinə giriş bağlı olacaq.

“APA-Economics” xəbər verir ki, bu barədə Bakı Şəhər Halqasının Marketing və Kommunikasiya şöbəsinin rəhbəri Nigar Arpadarai məlumat verib.

N.Arapdarainin sözlərinə görə, aprelin 26-sı saat 13:00-dan etibarən yarış günlərində yalnız bilet sahiblərinin bu giriş-çığına icazə verilecək.

“Şəhər sakinləri və qonaqlar qeyd olunan günlər ərzində “Park Bulvar” alışı-verişi mərkəzindən istifadə edə biləcəklər. Həmçinin bu il konsert və əyləncə proqramlarının Kristal Zalındakı keçirilməsi ilə əlaqədar olaraq Azneft dairəsindən Dövlət Bayrağı meydanına qədər olan yolda nəqliyyatın hərəkəti məhdudlaşdırılacaq. Yalnız icazə sənədinə malik nəqliyyat vasitələri bu əraziyə buraxılacaqlar”, - deyərək N.Arapdarai əlavə edib.

N.Arapdarai onu da əlavə edib ki, Qran Pri həftəsi zamanı piyadaların hərəkətinə heç bir məhdudiyət olmayacaq. Piyadalar həm yeraltı, həm də yerüstü keçidlərdən istifadə edə biləcəklər.

ABŞ-in tətbiq etdiyi sanksiyalar Rusiya iqtisadiyyatını və milli valyutasını çökdürmək üzrədir. Belə ki, ötən həftə ABŞ hökumətinin prezident Vladimir Putinə yaxın bir qrup oliqarxa, habelə bəzi məmurlara və şirkətlərə qarşı tətbiq etdiyi sərt sanksiyaların təsiri altında Rusiya rublu kəskin dəyər itirməyə başlayıb.

baycan Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinin sədri Elman Rüstəmovun da manatla bağlı nikbin açıqlaması yayıldı. O, aprelin 9-da keçirilən mətbuat konfransında bildirib ki, manatın dollara nisbətə zəifləməsinə proqnozlaşdırmaq üçün heç bir əsaslı səbəb yoxdur: "Formalaşmış mühiti, xüsusilə sabit makroiqtisadi vəziyyəti, 25% artan valyuta ehtiyatlarını, keçirilən valyuta hərəraclarında real tələbatın təklifin

edir". İqtisadçının sözlərinə görə, hazırda sanksiyaların Rusiya iqtisadiyyatına təsiri ondan ibarətdir ki, xarici investorlar ölkədən qaçmağa başlayıb: "Onlar bu ölkədə iqtisadi gələcəyin parlaq olmadığını gördükləri üçün Rusiyadan uzaqlaşmağa çalışırlar. Uzaqlaşma da adətən yerli valyutanın satılıb, yerinə qızıl valyutanın alınması şəklində gerçəkləşdiyi üçün rubla təzyiq artır.

dən asılı olacaq".

Ekspertin fikrincə, Azərbaycan kimi bir ölkə də bu proseslərdə diqqətli olmalıdır: "Çünki Rusiya ilə ticarət əlaqələrimizin həcmi çox böyükdür. Bu ölkə bizim əsas ticarət partnyorlarımızdan biridir. Əsas ticarət tərəfdaşımızda milli valyutanın dəyərdən düşməsi istər-istəməz manat üçün də təzyiqlər yarada bilər. Rubl ucuzlaşarsa, bu, Azərbaycanın həmin ölkəyə olan ixracın

Mərkəzi Bank uçot dərəcəsinə 11 faizə endirdi
Rəşad Həsənov: "Bu qərar manatın dəyər itirməyəcəyinin anonsu kimi də qiymətləndirilə bilər"

Əgər ötən il hökumət iqtisadiyyatda pul kütləsini azaltmaq yolu ilə manatın məzənnəsini sabit saxlamağa çalışırdısa, indi əksinə, real sektoru canlandırmaq üçün dövriyyədəki pul kütləsini artırmaq istiqamətində addımlar atır. Məlum olduğu ki, bu ilin ilk 3 ayında pul bazası müəyyən qədər artıb. Bununla yanaşı, Mərkəzi Bank kreditləşmə prosesini sürətləndirmək məqsədi ilə daha bir addım artıb. Belə ki, aprelin 9-da Azərbaycan Mərkəzi Bankının İdarə Heyəti uçot dərəcəsinin 13%-dən 11%-ə endirilməsi, faiz dahlizinin yuxarı və aşağı həddinin isə +/- 3% səviyyəsində olması barədə qərar qəbul edib.

AMB İdarə Heyətinin sədri Elman Rüstəmov aprelin 9-da keçirilən mətbuat konfransında deyib ki, faiz dahlizinin parametrləri haqda qərar qəbul edilərkən əsas məqsəd makroiqtisadi dayanıqlığın artırılmasına yönəlib. Faiz dahlizinin parametrləri Mərkəzi Bankın İdarə Heyətində növbəti dəfə 2018-ci ilin iyun ayının 14-də müzakirə ediləcək.

Xatırladaq ki, fevralın 12-də Azərbaycan Mərkəzi Bankının İdarə Heyəti uçot dərəcəsinin 15%-dən 13%-ə, faiz dahlizinin yuxarı həddinin 18%-dən 16%-ə, aşağı həddinin isə 10%-dən 8%-ə endirilməsi barədə qərar qəbul edib. Bu il artıq ikinci dəfədir ki, AMB uçot dərəcələrini endirir və bununla da yumşaq pul siyasətinə keçməyə çalışır.

Bəs görəsən, Mərkəzi Bankın bu addımı iqtisadiyyata, xüsusən real sektorun inkişafına necə təsir göstərəcək?

"Yeni Müsavat"a açıqlamasında bu sualı cavablandıraraq iqtisadçı ekspert Rəşad Həsənov bildirdi ki, hazırda banklar kredit verməkdən çəkildiyi üçün uçot dərəcələrinin aşağı salınması elə də böyük bir reaksiya doğurmayacaq: "Bu il başlandıqdan artıq ikinci dəfədir ki, Mərkəzi Bank uçot dərəcələrini azaldır, bu isə müəyyən qədər yumşaq pul siyasətinə keçidin ilk addımları hesab oluna bilər. Ötən dövr ərzində manat bazasının az da olsa artımı müşahidə olundu. İndiki halda biz iqtisadiyyatda uçot dərəcəsinin azaldılmasının ciddi təsirlərini hiss etməyəcəyik. Çünki bu əslində normal situasiyalarda kredit siyasətinin təşviqinə hədəflənib. Ancaq bu gün banklar faktiki olaraq kredit verməkdə maraqlı deyillər. Bu gün bankların əlinə 1,3-1,5 milyard manat arasında əlavə vəsait olmasın baxmayaraq, banklar manatla kredit verməkdən, ümumiyyətlə kredit portfelinin genişlənməsindən çəkinirlər. Bu da mövcud bazarda müşahidə edilən risklərdən qaynaqlanırdı".

İqtisadçının sözlərinə görə, bu gün ölkənin bank sektorunda aşağı faizli pula ehtiyac yoxdur: "Bankların özəlirin artıq vəsaitləri var və həmin vəsaitləri işlədə bilmirlər. Uçot siyasəti daha çox ona yönəldilməlidir ki, uçot dərəcəsinin azaldılması ölkədə kredit faizlərinin azalmasına gətirib çıxarır. Bu da son nəticədə kreditləşmə prosesini təşviq etməklə bazarda pul kütləsini artırır və iqtisadiyyatı canlandırır. Ancaq bugünkü bazar konyukturu bu istiqamətdə inkişaf etmədiyi üçün mən düşünürəm ki, Mərkəzi Bank uçot dərəcəsinin azaltılması prosesə ciddi təsir edə biləcək. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, AMB-nin bankların kapitalında birbaşa iştirakçılığı da məhduddur. Bugünkü vəziyyətdə bankların buna ciddi ehtiyacı da yoxdur. Ancaq normal şərtlər daxilində bu baş versəydi, kreditləşmə istiqamətində müəyyən müsbət təsirlərə gətirib çıxara bilərdi".

R.Həsənovun sözlərinə görə, AMB-nin uçot dərəcəsinin azaltılması ilə bağlı qərarı həm də növbəti aylarda manatın dəyər itirməyəcəyi ilə bağlı verilmiş bir anons kimi də qiymətləndirilə bilər: "Növbəti aylarda faiz dərəcələri daha da azala bilər. Bu da sözügedən istiqamətdə müşahidə edilən maraqlı səviyyəsinin azalmasına, gələcəkdə bankların alternativ kredit alətlərindən istifadəsi və vəsaitləri real bazarda yerləşdirməsinə yönəldə bilər. Ancaq bu, qısamüddətli deyil, yalnız uzunmüddətli dövrdə real ola bilər. Xüsusilə o halda ki, hökumət problemli kreditlərin həlli ilə bağlı real addımlar atsın. Ümumilikdə isə bu, pul siyasətinin yumşaldılması yolu ilə iqtisadiyyatın dəstəklənməsinə yönəlmiş bir addım kimi qiymətləndirilir. Bu addım atılması son günlərdə Azərbaycanda daha çox müzakirə edilən məzənnə ilə bağlı növbəti dövr üçün risklərin olması ehtimalını müəyyən qədər zəiflədir. Çünki Mərkəzi Bank bu gün qərar qəbul edibse, gələcək aylarda gözlənilən riskləri qiymətləndirib. Əgər manatın dəyərdən düşməsi ehtimalı olsaydı, o zaman Mərkəzi Bank uçot dərəcəsinin azaldılması qərarını qəbul etməzdi. Əgər bu qərar qəbul edilibse, deməli, risklər ictimaiyyəti narahat edən səviyyədə deyil, daha aşağı səviyyədədir".

□ Nərgiz LİFTİYEVA,

ABŞ Rusiyaya hücumu keçdi - dollarla növbəti zərbə

Birləşmiş Ştatlar yeni sanksiyalara start verdi; Rusiyanın sənaye və bank nəhənglərinin də səhmləri ucuzlaşmağa başlayıb; proseslər Azərbaycan manatına nə dərəcədə təhlükə yaradır?

Virtualaz.org Rusiya KİV-lərinə istinadən xəbər verir ki, aprelin 9-da səhər Moskva valyuta birjasında keçirilən hərəraclarda 1 ABŞ dolları 1.2 rubla qədər bahalaşdı. Hazırda dolların kursu 60 rubla yaxınlaşır.

Ucuzlaşmanın qarşısındakı günlərdə də davam edəcəyi istisna deyil. Çünki ABŞ Suriya rejiminin şərqi Quta qəsəbəsində kimyəvi silah işlətməsinə cavab olaraq Rusiyaya qarşı yeni sanksiyaların tətbiq ediləcəyi haqda xəbərdarlıq edib.

Rusiya KİV-lərində yayılan xəbərə görə, aprelin 9-da səhər saatlarından etibarən Moskva birjalığında indekslər 11 faizə qədər aşağı düşüb. Rusiyanın əksər iri sənaye şirkətlərinin, habelə VTB-Bankın və "Sberbank"-in səhmləri kəskin ucuzlaşdı.

Moskva Fond Birjasında eyni zamanda Rusiyanın digər sənaye nəhənglərinin də səhmləri ucuzlaşmağa başlayıb. Habelə birja indeksi 3 faizdən çox aşağı düşüb. "Normikel"-in səhmləri 7.5 faiz, "Qazprom neft"-in səhmləri 4.6 faiz, "Sberbank"-in faizi 4.3 faiz, "Qazprom"-un özünün səhmləri 4.2 faiz dəyər itirib. Xatırladaq ki, ABŞ ötən həftə bir qrup rusiyalı oliqarxa və dövlət məmurlarına, habelə hüquqi şəxslərə qarşı sərt sanksiyalar tətbiq edib. Bu sanksiyaların təsiri altına düşənlərin ABŞ-dəki aktivləri dondurulacaq, mülklərinə həbs qoyulacaq.

Xəbərlərə görə, Honkonq fond birjasında "Rusal"-ın səhmləri birdən-birə 50 faizə qədər dəyər itirib. Hazırda şirkətin bazar dəyəri cəmi 4.47 milyard dollardır. Bu, "Rusal"-ın 4.5 milyard dollar dəyər itirməsi deməkdir. Gözlənilir ki, Asiya birjalarnın ardınca Avropa və ABŞ birjalarnında da "Rusal"-ın səhmləri kəskin ucuzlaşacaq.

Qeyd edək ki, bu durumun Azərbaycan manatı üçün də təzyiq yaradacağı istisna edilmir. Hətta bu gün bəzi banklarda dollar satışının bir qədər bahalaşması ilə bağlı da xəbərlər yayıldı. Lakin eyni gündə Azər-

yüksəlməsini nəzərə alaraq, belə söz-söhbətlərin haradan qaynaqlandığı aydın deyil".

İqtisadçı ekspertlər isə Azərbaycanın ən böyük ticarət tərəfdaşı olan Rusiyanın iqtisadiyyatında baş verənləri diqqətli izləməyi və manatın taleyi ilə bağlı diqqətli olmağı tövsiyə edirlər.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan ADA Universitetinin Xəzər Enerji və Ətraf Mühit Mərkəzinin direktoru Elman Soltanov bildirdi ki, Amerikanın Rusiyaya qarşı getdikcə sərtləşən sanksiyalar tətbiq edəcəyi çoxdan gözlənilən bir məsələ idi: "Xüsusən də Putin-Tramp münasibətləri çərçivəsində Ağ Evin Rusiyaya daha ehtiyatlı yanaşacağı ilə bağlı bir düşüncə var idi. Ancaq Suriyadakı son hadisələrdən sonra Trampın açıq şəkildə Rusiyanı və Putini tənqid etməsi dünyaya belə bir mesaj verdi ki, Amerika sanksiya məsələsində çox ciddidir. Sanksiyalar da çox konkretidir. Ümumi iqtisadiyyata tətbiq olunan sanksiyalar elə də böyük nəticə doğurmasa da, şəxslərə, onların ailə üzvlərinə tətbiq olunan sanksiyalar daha çox ciddiyyə alınır. Bu sanksiyaların uzun müddət davam edəcəyi ilə bağlı ehtimalın yüksək olması da iqtisadiyyata təsir

Bu da məzənnənin ucuzlaşması ilə nəticələnin və proses davam edir.

Ancaq adətən belə sərt məzənnə itkisindən sonra, valyutalar bir qədər də dəyərsizləşib, sonra yüksələn xətt üzrə hərəkət edirlər. Çünki bu zaman spekulyasiyalar aradan qalxır, ajiotaj yatır və reallığın nə olduğu üzə çıxır".

E.Soltanov onu da vurğulayıb ki, neftin qiymətinin ucuzlaşmadığı şəraitdə Rusiya iqtisadiyyatı bu cür sanksiyalar qarşısında diz çökməyəcək: "Rusiya iqtisadiyyatı haqqında isə onu deyə bilərik ki, bu ölkənin nəhəng istehsal potensialı və çox nəhəng daxili bazarı var. Dövlətin suveren fondunda kifayət qədər böyük vəsaitləri var. Bu baxımdan qısa müddətli dövr üçün Rusiyanı çox böyük təhlükə gözləmir. 2014-cü il iqtisadi böhranından sonra da Rusiya ən uğurlu şəkildə böhrandan çıxan ölkələrdən biri oldu. Rusiya iqtisadi və fiskal siyasətini ən düzgün quran ölkələrdən biri sayılır. Ümumi makroiqtisadi vəziyyət yaxşı olduğu üçün indiki halda da Rusiyanı çox böyük fəlakətin gözlədiyini demək doğru olmaz. Ancaq ümumilikdə ölkə iqtisadiyyatına zərbə dəyəcək. Bu da sanksiyaların nə qədər uzun müddət davam etməsinin

qiymətində çox böyük enmə yaşanmadıqca və 70 dollar civarında davam etdikcə Rusiya çox böyük zədə almada bu böhrandan çıxa bilər. Ancaq bu, son nəticədə Amerikanın sanksiyaları nə qədər müddətə davam etdirəcəyindən və hansı nöqtəyə qədər aparacağından asılı olacaq. ABŞ bu prosesə liderlik etdikcə Rusiya çətin vəziyyətdə qala bilər. Ancaq neftin qiyməti yüksək olduğu müddətcə qonşu ölkə o qədər də dərin böhran yaşamayacaq".

Elman Rüstəmovun manatla bağlı açıqlamasına gəlincə, E.Soltanov bildirdi ki, fundamental menada Azərbaycan manatının məzənnəsini beynəlxalq risklər müəyyən etmir: "Manatın məzənnəsini ölkə iqtisadiyyatının ümumi vəziyyəti müəyyənləşdirir. İqtisadiyyatımız hələ də ciddi şəkildə neftə bağlı olduğu üçün, birinci yerdə duran faktor neftin qiymətidir. Bu istiqamətdə yaxşı xəbər odur ki, neftin qiyməti kifayət qədər yüksəkdir və ucuzlaşması da gözlənilir. Belə olduğu müddətcə Azərbaycan manatının devalvasiya təhlükəsində olduğunu demək mümkün deyil".

□ Nərgiz LİFTİYEVA, "Yeni Müsavat"

Söyüş tonqalına çırpı daşıyanlar

Xalid KAZIMLI

Novruz bayramı günlərində bir çox yazı-pozu adamı siyasi mübarizədə söyüşlü polemikaların istifadəsinə qarşı yazılar yazdılar. Biz də yazdıq. Qnadıq. Pislədik. Buna qarşı olduğumuzu göstərdik.

Bir faydası oldu, olmadı, dəqiq bilmirəm. Ancaq sanki söyüşlü videoların, təhqiramiz statusların arası səngimişdi.

Belə çıxırdı ki, nə qədər olmasa da total qınaq, sürəklili pisləmə öz işini görür, əsəbi insanlar anlayır ki, bu mübarizə üsuluna önəm verəndə gözəndən düşürlər, sözlərinin çəkisi azalır, auditoriyaları daralır.

Ancaq o kampaniyanın başlamasının və bitməsinin üstündən 15-20 gün keçəndən sonra müşahidə edirik ki, indi də özünü iqtidar düşərgəsinə tərəfdar sayan, hakimiyyətə qahmar çıxan adamlar peyda olub və qat-qat ağır söyüşlər söyür, bunu videolentə alıb sosial şəbəkədə, internet resurslarında yayırlar.

İndi buna qarşı da söz deyən lazımdır, ya yox? Yoxsa "siyasi mübarizədə söyüş olmaz" qadağası yalnız özünü müxalifətçi sayanlara aiddir, bu yasağın günortadan sonra "iqtidar adamı" olanlara aidiyyəti yoxdur?

Belə şey olarmı? Qayda budur ki, heç kəs söyüş söyməməlidir, heç kəs söyülməməlidir. Amma indi elə çıxır ki, başqaları söyülə bilər.

Dünən-sırağün sosial şəbəkədə yayılmış bir neçə video təəssüf doğurmaya bilməz. "Cəlilabadlı müəllim" adlandırılan şəxs kamera qarşısında oturub və çoxlu adam adları çəkərək onlar belə sözlər deyir: "Oğrəşin biri oğrəş" (məhz bu cür); "petux"; "köpəyoğlu"; "sən gündə bir ər dəyişən qadinsan"; "alçağın biri alçaq"; "kopolunun adamları"; "şərəfsiz"; "qeyrətsiz"; "it kimi hürənlər"; "kərtənkələ" və sair və ilaxır.

Özü də "cəlilabadlı müəllim" bu sözləri o kəslərə ünvanlayır ki, onlardan bəziləri heç vaxt biədəb kəlmə işlətməyiblər, nəinki söyüş söymək. Xaricdə oturub söyüşlə danışanlar, ittiham edənlər qalıb bir tərəfdə, "müəllim" hamını bir-birinə qatır, yeddi dərənin suyunu bir-birinə calayır.

O birisi videoda isə bir nəfər guya ki, anti-söyüş kampaniyasına öz töhfəsini verir, ikrah doğuran bir diksiya ilə söyüşün birini bir qəpikdən sıyıdır, hələ bir indus və ya surinamlı qaradərili səfil taparaq ona biədəb kəlmələr dedizdirir.

İndi guya bu mübarizədir? Bu, sadəcə, "ay xidməti"dir, arı yuvasına çöp uzatmaqdır, özlərini yox, başqalarını hədəfə çıxarmaqdır.

Onların bu sayaq danışmalarına eyni dildə cavab verməyi məqbul sayan adamlar heç də həmin "müəllim"ə, "gənc fəal"a cavab verməyəcəklər, onları kimin öyrətmiş ola biləcəyinə dair təxminlər quracaq və yüksək mənəbli adamları hədəfə götürəcəklər. Adətən, belə olur.

Ona görə də "xaricdə oturub söyən"lə yanaşı, "daxildə oturub söyən"lə, ara qızırdıranları da qınamaq, pisləmək, hətta cəzalandırmaq lazımdır. Birincilərdən fərqli olaraq ikincilərə əl çatır. Onlara anlatmaq lazımdır ki, özlərini yuyulmamış qaşığı kimi ortaya atmasınlar, sönməkdə olan gəndələş tonqalının üstünə benzin çiləməsinlər.

Heç inanılması deyil ki, əlində bu qədər mətbuat orqanları, hər cür ekspertləri, təbliğatçıları, piar ustaları olan hakimiyyət komandasının telefon kamerası önündə söyüş söyənlərin köməyinə ehtiyacı var.

Əgər ortaliği qarışdıran, xoşagəlməz polemikaları daha da qızırdıran bu cür adamların etdiyi özfealiyyətdirsə, onlar dərhal durdurulmalıdır. Yox, özfealiyyət deyilsə, onlara bir dil (eləcə də ved, pul) verən varsa, onlar da ifşa olunmalıdır.

Bir şey tam çıpaqlığı ilə ortadadır. "Xaricdə oturan"lar azı bir il idi ki, bu işlə məşğul idilər, amma onlara o qədər də fikir verən yox idi. Hətta müxalifətçilərin çoxu belə onları bəyənmir, dışlayırdı. Bu şəxslərə qarşı bir-iki ay öncə start götürən "mübarizə" isə hazırda onları olduqca populyar edib. İndi 27 ildir siyasətə qarışmayan xeyli adam internetdə bu şəxslərin çıxışlarını axtarır.

Hər tonqalın odlanmağa başlayan, alovunun ən yüksək həddə çatın və sönmək vaxtları olur. Sonra sönmür, gedir, yerində kül, kösöv qalır. Hazırda isə o tonqala çırpı-çırpı gətirən, bununla da qalmaq, benzin tökənlər var. Ən qorxulu da elə bunlardır.

Adı 2 sifarişli qətl işində təqsirləndirilən "AST" Şirkətlər Qrupunun təsisçisi Telman İsmayilov sükutu pozub. Aylarla davam edən susqunluqdan sonra "AST Telman" yəni-dən gündəmə gəlib.

Oliqarx "Pravo.ru"ya verdiyi müsahibəsində çox maraqlı məqamlara toxunub, qardaşı Rafiq İsmayilovun Rusiyada həbsini sifarişli və uydurulmuş ittihamın nəticəsi hesab edir. Müsahibəsində siyasi sığınacaq üçün təkliflərin olduğunu, lakin həmin təklifləri qəbul etmədiyini qəbərdir. Bu məqamları nəzərə alan bəzi ekspertlər deyirlər ki, Telman İsmayilovun açıqlamaları ilə ən azı hazırda Rusiya hakimiyyətinə qarşı olmadığını nümayiş etdirir.

Eks oliqarxın harada olduğu açıqlanmışdır. Belə ehtimallar var ki, T.İsmayilov təqiblərdən qaçaraq Fransada məskunlaşmışdır. T.İsmayilov biznesini Rusiyadan Türkiyə ərazisinə keçirəndən sonra problemlər yaşamağa başlayıb. Rusiya ərazisində onun qardaşı Rafiq İsmayilovu sifarişli qətl işinə görə həbs ediblər. Rafiq İsmayilova qarşı irəli sürülmüş ittihama əsasən o, Mehman Kərimov adlı killərə keçmiş ortağı Savkinin qətlini sifariş edib. Killer təsadüfən həmin gün biznesmenlə birlikdə olan dostu Brilyovu da onunla birlikdə güllələyib. Bu cinayət işinin istintaqı artıq başa çatıb və iş yaxın günlərdə məhkəmə baxışına daxil olacaq. Telman İsmayilovun özü də bu iş üzrə beynəlxalq axtarışa verilib. O da qardaşı kimi 2 sifarişli qətdə, mütəşəkkil cinayətkar qruplaşma yaratmaqda və digər ağır cinayətlərdə ittiham olunur. Barəsində qiyabi həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

T.İsmayilov qardaşının işi üzrə aparılan istintaqdan narazı olduğunu deyib. Bildirib ki, istintaq başa çatsa da, onun qardaşını Mehman Kərimovla üzləşdirməyiblər. Halbuki bütün ittiham məhz Mehman Kərimovun istintaqa verdiyi ifadələrə əsaslanır. "Mehman Kərimovu məhkəməyə gətirməlidirlər. Çünki bütün ittiham onun yalan ifadələri üzərində qurulub. Qorxuram ki, onu məhkəməyə gətirməyəcəklər. Onu aradan götürə bilərlər. Ona görə də hüquq-mühafizə orqanlarından və məhkəmədən xahiş edirəm ki, bu işə obyektiv, diqqətlə yanaşsınlar"- deyər keçmiş oliqarx bildirib.

O, "Niyə məhz indi müsahibə verməyi qərara aldınız" sualına belə cavab verib: "Çünki vaxtı çatıb və hansısa

yolla özüm barədə bildirməyem ki, sağam, sağlamam və tam şüurlu vəziyyətdəyəm. Ümumiyyətlə, populizmi sevmirəm. Lakin indi mənə KİV-lərdə o qədər lənətləyirlər ki, danışmağa məcburam. Mən isə bunu xoşlamıram. Müsahibə verməyi sevmirəm,

ni də deyib. Bildirib ki, ona və qardaşına qarşı cinayət işini hüquq-mühafizə orqanlarındakı bəzi adamlar saxtalaşdırıblar. Və bu cinayət işinin yuxarıdan sifariş olduğuna inanmır.

"KİV-lər yazmışdı ki, Siz hansısa kompromatları Fran-

siyəyə hazırdır. Habelə "yalan detektorundan" keçməyə də hazırdır ki, günahsızlığımı sübut etsin.

"Mən üzleşdirmə tələb edirəm, qoy mənim əleyhimə ifadə verənlərlə üzleşmə təşkil etsinlər. Qardaşımı həbs

"AST Telman"dan şifrəli mesajlar

Telman İsmayilov ittihamları rədd edir, 1 nəfərin yalan ifadəsi əsasında qardaşının həbs edildiyini deyir

çünki sonra özümə qulaq asanda bu mənim xoşuma gəlmir".

Oliqarx "Siz indi barənizdəki cinayət işi haqda məqalələrdən danışsınız" sualına "Bəli, qərara aldım ki, onlara reaksiya verəm. Çünki bu məqalələr həqiqətə uyğun deyil. Yalandır" cavabını verib. Əlavə edib ki, cinayət işində heç bir sübut yoxdur və ola da bilməz: "Hazırda həbsdə olan bir adamın yalan ifadələrindən başqa heç bir sübut yoxdur. O, mənim əleyhimə ifadə verib, çünki istintaqla əməkdaşlığa razı olub. Bundan başqa heç nə yoxdur və ola da bilməz. O, özünü xilas etməyə çalışır, əminəm ki, onu zorla həmin ifadəyə qol çəkməyə razı salıblar. Çünki sağlam düşüncəli adam yalan ifadənin altına imza ata bilməz. Mən bunu anlayıram. Onun ifadəsindən başqa heç nə yoxdur və ola da bilməzdi".

T.İsmayilov müsahibə zamanı M.Kərimovla biznesmenlərin qətl barədə hər hansı müzakirə aparmadığını, ona belə sifariş vermədiyini

sa tərəfinə təqdim edərək əvəzində siyasi sığınacaq almaq istəyirsiniz. Doğrudan belə planlarınız var" sualına belə cavab verib: "Yox, mən heç bir sığınacaq barədə xahiş etmədim. Siyasi sığınacaq nə deməkdir? Mənim buna nə vaxtım, nə istəyim var. Sadəcə olaraq, istəyirəm mənə obyektiv yanaşsınlar. Heç bilmirəm barəmdə qaldırıldıqları işdə nə var, nə yox. Onlar qəsdən bunu edirlər, qəsdən mənə küncə sıxırlar ki, siyasi sığınacaq istəyim".

"Bəs onlar kimlərdir, Siz kimləri nəzərdə tutursunuz" sualına belə cavab verib: "İstintaq Komitəsi, müstəntiqlər. Onlar mənə küncə sıxıblar, məcbur etmək istəyirlər ki, siyasi sığınacaq istəyim. Onlar səs-küy qaldırıblar. Heç nə olmadıq halda. Siz bunu televizorda, KİV-lərdə görmüşünüz. Lakin onlar buna nail olmaq istəyirlər, mən bacardığım qədər müdafiə olunacağam. Ümid edirəm ki, sonda ədalət qalib gələcək".

T.İsmayilov bildirib ki, hazırda beynəlxalq ekspertlərlə

ediblər, amma üzleşdirmə keçirmirlər, istintaq eksperimentləri keçirmirlər. Niyə? Çünki istintaq anlaşıb, müqavilə bağlanıb" - T.İsmayilov deyib.

Xatırladaq ki, Moskva məhkəməsi biznesmen Telman İsmayilovun şəxsi killeri hesab olunan Mehman Kərimovu 13 il həbs cəzasına məhkum edib. Krasnoqorsk şəhər məhkəməsi M.Kərimovu sahibkarlar Vladimir Savkinin və Yuri Brilyovun qətlində təqsirli bilib. Vladimir Savkinin və Yuri Brilyovun qətlərinin təşkilində şəxsən Çerkizovski bazarının keçmiş sahibi Telman İsmayilov ittiham olunur. O, ikiqat qətlin təşkilində ittiham üzrə qiyabi həbs olunub. İstintaqın versiyasına görə, İsmayilov ticarət komplekslərinin sahibi Vladimir Savkinin və "Lyublino-Motors" şirkətinin təsisçisi Yuri Brilyovun qətlinin planını öz qardaşları Rafiq və Vaqiflə birgə hazırlayıb.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

"Respondentlərin 83,5 faizi prezident seçkilərində İlham Əliyevə səs verəcək"

"Rəy" Monitoring Mərkəzi aprelin əvvəlində keçirdiyi ictimai rəy sorğusunun nəticələrini açıqladı

S seçkilərin böyük əksəriyyəti aprelin 11-də keçiriləcək prezident seçkilərində iştirak edəcək. Virtualaz.org-un məlumatına görə, bunu "Rəy" Monitoring Mərkəzinin aprelin əvvəlində keçirdiyi ictimai rəy sorğusunun nəticələri göstərir.

Rəyi soruşulanların 68%-i fiz Hacıyevə -1,6%, Fərəc Quliyevə - 1,1%, Zahid Oruca - 0,9%, Araz Əlizadəyə - 0,7%, Razi Nurullayevə - 0,5% respondent səs verəcəyini qeyd edib.

Birmənalı olaraq səs verməyə getməyəcəyini deyən respondentlər 5% təşkil edib və o qədər də respondent "yəqin ki, iştirak etməyəcəm" cavab variantını seçib.

Daha 8% səs verməyə gedib-getməyəcəyini hələ qərar verməyib. 4% isə cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Sorğunun nəticələrinə əsasən, seçkilərdə səs vermə məntəqələrinə yollanacaq respondentlərin tam əksəriyyəti - 83,5% öz səslərini hazırkı dövlət başçısı İlham Əliyevə verəcək.

Digər namizədlərə gəldikdə isə Qüdrət Həsənzadəyə - 2%, Sərdar Məmmədova - 1,7%, Ha-

fiz Hacıyevə -1,6%, Fərəc Quliyevə - 1,1%, Zahid Oruca - 0,9%, Araz Əlizadəyə - 0,7%, Razi Nurullayevə - 0,5% respondent səs verəcəyini qeyd edib.

Daha 2,5% heç kimə səs verməyəcəyini, 2,3% - dəstəkləyəcəyi namizədə dair hələ qərar vermədiyini bildirib.

3,2% isə cavab verməkdə çətinlik çəkib.

"İ.Əliyev sizin kimi insanların maraqlarına cavab verirmi?" sualına respondentlərin 85%-ə yaxını "bəli, cavab verir" (tam və ya qismən), 3%-i "xeyr, cavab vermir", 6%-i isə "əsasən cavab vermir" deyib bildirib.

Qalan respondentlər bu sual cavablandırmaqda çətinlik çəkiblər.

Respondentlərə seçkilərin nəticələrinə nə dərəcədə etibar etdikləri də soruşulub.

"Sizcə, prezident seçkiləri ədalətli keçiriləcək və nəticələr xalqın iradəsini əks etdirəcəkmi?" sualına cavabda respondentlərin 48%-i bütövlükdə seçkilərin ədalətli keçiriləcəyini, nəticələrin isə xalqın iradəsini əks etdirəcəyini inandığını vurğulayıb, 38%-i isə xırda pozuntuları istisna etməyib, lakin onların ümumi nəticələrə xələl gətirməyəcəyini qeyd edib.

Qalan respondentlər bu sual cavablandırmaqda çətinlik çəkiblər.

Hesabat 2018-ci il aprelin 2-3-də keçirilmiş "omnibus" tipli ictimai rəy sorğusunun nəticələri əsasında hazırlanıb. Yaşayış yeri üzrə üzvbüz müsahibə yolu ilə keçirilən sorğuda yaş 18 və yuxarı olan 1635 nəfər iştirak edib. Nisbi xəta +2,7 faizdir.

AVCIYA seçki günündə müşahidə işinin təşkilinə ciddi hazırlaşdı

Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının (AVCIYA) Seçki Qərargahı 11 aprel 2018-ci il tarixdə keçiriləcək prezident seçkiləri ilə əlaqədar ölkə üzrə keçirdiyi seminarlara yekun vurub.

Musavat.com AVCIYA Seçki Qərargahının mətbuat xidmətinə istinadən xəbər verir ki, ümumilikdə 45 rayon və həmin rayonlarda məskunlaşmış məcburi köçkün rayonlarının müşahidəçilərini əhatə edən seminarlarda 4 mindən artıq seçki fəali iştirak edib. Seminarlara "Ambassador" hotelində yekun vurulub. Hazırda assosiasiyada seçki günündə müşahidə işinin təşkilinə ciddi hazırlıq gedir.

□ Musavat.com

Əhəlinin sosial stratifikasiyası, yaş və cinsi strukturunu proporsional şəkildə əks etdirən bu sorğu, təsadüfi seçmə

metodu əsasında Azərbaycanın 10 sosial-iqtisadi zonası üzrə 48 yaşayış məntəqəsini əhatə edib.

Sabah prezident seçkisidir

ATƏT DTİHB-nin 280 nəfərlik seçki müşahidə qrupu Azərbaycana gəldi; **MSK sədri:** "Müdaxilə cəhdlərinin olmadığını söyləmək, yumşaq desək, sadələşmə kimi çıxardı"

Aprelin 10-da saat 8-də prezident seçkiləri ilə bağlı namizədlərin seçkiqabağı təşviqatı başa çatıb. Ona görə də aprelin 10-u "sükut günü"dür. Seçki Məcəlləsinə əsasən, səs vermə günü və ondan əvvəlki gün, yəni "sükut günü" hər hansı seçkiqabağı təşviqat aparmaq, mitinqlər təşkil etmək qadağandır.

Seçki Məcəlləsinə əsasən qeydə alınmış namizədlər, onların səlahiyyətli nümayəndələri və vəkil edilmiş şəxsləri, namizədi qeydə alınmış siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları, onların səlahiyyətli nümayəndələri və vəkil edilmiş şəxsləri tərəfindən seçkiqabağı təşviqat səs vermə gününə 23 gün qalmış başlanıb və səs vermənin başlanmasına 24 saat qalmış dayandırılır. Aprelin 11-nə təyin edilmiş prezident seçkiləri ilə bağlı seçkiqabağı təşviqat martın 19-u başlayıb.

Prezident seçkiləri ilə əlaqədar Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK) və dairə seçki komissiyaları tərəfindən akkredite olunmuş müşahidəçilərin sayı dünən açıqlanıb. MSK-nın Media və ictimai əlaqələr şöbəsinə verilən məlumatlara görə, aprelin 9-dək prezident seçkiləri ilə əlaqədar 60 təşkilat və 59 ölkədən 890 beynəlxalq müşahidəçi akkredite olub. Akkredite olunmuş yerli müşahidəçilərin sayı isə 58 min 175 nəfərdir.

Seçki günü seçkiləri izləyəcək qısamüddətli beynəlxalq müşahidə missiyaları isə dünəndən ölkəyə gəlməkdədir.

ATƏT-in Demokratik Təsisat-

lar İnsan Haqları Bürosunun (DTİHB) prezident seçkilərini müşahidə edəcək qısamüddətli missiyası Azərbaycanda səfərdədir. Qısamüddətli müşahidə missiyasına 280 ekspert daxildir. Daha əvvəl 30 nəfərlik nümayəndə heyəti ilə uzunmüddətli missiya Azərbaycanda səfərdə idi. Missiyaya Korien Yonker başçılıq edir. ATƏT Parlament Assambleyası, ATƏT DTİHB və AŞ PA seçki gününü koordinasiya şəkildə Bakı və bölgələrdə müşahidə missiyasını həyata keçirəcəklər. Parlamentar Nilza de Sena 3 qurum arasında koordinasiyanı həyata keçirəcək. Seçki ilə bağlı ilkin müşahidə səs vermədən sonrakı gün mətbuat konfransında açıqlanacaq.

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞ PA) müşahidə missiyası da Bakıya gəlib. Missiyanın tərkibində yer alan AŞ PA-nın Azərbaycan üzrə Monitorinq Komitəsinin həmməruzəçisi Stefan Şennak məlumat verib ki, səfər zamanı nümayəndələr ATƏT DTİHB müşahidə missiyasından olan həmkarları, eləcə də prezidentliyə namizəd olan 8 şəxslə görüşəcəklər. Viorel Rikard Badeanın (Rumıniya) rəhbərlik et-

diyi AŞ PA missiyasına 33 müşahidəçi daxildir.

MDB Parlamentlararası Assambleyasının müşahidə missiyası da Azərbaycanda prezident seçkilərini müşahidə etmək üçün Bakıya gəlib. Beynəlxalq müşahidə missiyasının tərkibi Rusiya Federasiyası, Tacikistan, Moldova, Belarus, Qazaxıstan və Qırğızıstandan olan deputatlardan ibarətdir. Bundan əlavə, beynəlxalq müşahidəçilər missiyasına MDB PA-nın beynəlxalq monitorinq institutunun əməkdaşları və ekspertləri daxildir.

Missiya üzvləri aprelin 11-də Bakı və bölgələrdə olacaqlar. Həmcinin beynəlxalq müşahidəçilərin Milli Məclis, Mərkəzi Seçki Komissiyası və prezidentliyə namizədlərlə görüşləri nəzərdə tutulur.

Seçkilər başa çatdıqdan sonra MDB PA-dan olan beynəlxalq müşahidəçilər mətbuat konfransı keçirəcəklər.

Missiya üzrə koordinator Rusiyanın Federasiya Şurası sədrinin müavini İlyas Uməxanov təyin edilib. Missiyaya 6 MDB ölkəsindən 17 deputat və parlament əməkdaşları daxildir.

Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Mazahir Pənahov isə «RIA Novosti»yə müsahibəsində bildirib ki, prezident seçkilərində seçicilərin ənənəvi yüksək fəallığı gözlənilir. M.Pənahov deyib ki, cəmiyyətdə seçkilərə böyük maraq müşahidə olunur, elektorat arasında marifəndirmə işi aparılıb. O əlavə edib ki, 11 partiya öz nümayəndələrini müşahidəçi kimi qeydiyyatla alıb: "Bütün bunları nəzərə alaraq fikirləşirəm ki, seçki

ci fəallığı yüksək olacaq. Adətən prezident seçkilərində fəallıq yüksək olur".

M.Pənahov həmçinin qeyd edib ki, prezident seçkilərinə müdaxilə cəhdlərinin olmadığını demək sadələşmə kimi çıxardı. "Müdaxilə cəhdlərinin olmadığını söyləmək, yumşaq desək, sadələşmə kimi çıxardı. Böyük təəssüflə təsdiq edirəm ki, müdaxilə cəhdləri, arzulanan müasir dünyanın reallığına çevrilib".

MSK sədrinin sözlərinə görə, ötən illərdə belə cəhdlər uğursuzluğa düşüb, belə ki, onların ciddi amil olan sosial bazası mövcud deyil: "Seçkiqabağı kampaniya zamanı ciddi pozuntular qeydə alınmayıb".

MSK sədri sonra bildirib ki, ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları Bürosunun prezident seçkilərinin müşahidəsi üzrə fəaliyyəti normal davam edir, artıq aralıq hesabatla çıxış ediblər: "Bizim razılaşmadığımız müəyyən məqamlar da var. Onlardan başlayım ki, Azərbaycan yerində dayanmır, yəni inkişaf edir, dünyada tanınır. Bu, reallıqdır, faktdır. Ölkəmiz haqqında müsbət fikirlər var. Problem isə hər yerdə mövcuddur. Düşünürəm ki, ölkə inkişaf etməklə münasibətlər, yanaşma da dəyişir. Azərbaycan, belə demək mümkündürsə, demokratik ailənin bir hissəsidir. Konkret olaraq ATƏT-ə gəldikdə isə bəli, yuxarıda deyilənlər bu təşkilata da aiddir. Bizim münasibətlərimiz, əlbəttə, 2000-ci illərin əvvəllərindəki kimi deyil. Biz hazırda fəal surətdə əməkdaşlıq edirik.

Müşahidə prosesinin özü çox həssas işdir. Bu işin məqsədi nöqsanları aşkar etmək və qeydə almaqdır. Məhz o zaman aydın olur ki, kim konstruktiv mövqeyə sahibdir, kim yox. Bəziləri üçün nöqsanlar seçki prosesinə aidiy-

metodu əsasında Azərbaycanın 10 sosial-iqtisadi zonası üzrə 48 yaşayış məntəqəsini əhatə edib.

yəti olmayan məsələləri reallaşdırmağa bir bəhanədir".

M.Pənahov aprelin 9-da Rusiyanın aparıcı kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri üçün brifinq keçirib. Sechki-2018.az saytının xəbərinə görə, M.Pənahov seçkilərin daim yerli və beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən böyük maraqla izləndiyini söyləyib.

O deyib ki, ölkəmizdə seçkilərin azad, ədalətli və şəffaf keçirilməsi üçün hər cür şərait mövcuddur. Yerli və beynəlxalq müşahidəçilərin, yerli və xarici kütləvi informasiya vasitələrinin, o cümlədən digər aşkarlıq institutlarının azad və sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərmələri üçün bütün şərait yaradılıb.

M.Pənahov qeyd edib ki, seçkilərdə "exit-poll" keçirmək məqsədilə MSK-ya ünvanlanmış bütün müraciətlər müsbət qarşılanıb və dörd təşkilat qeydə alınıb ki, onların da ikisi öz işlərini nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla birgə həyata keçirəcək: "Bunlarla yanaşı, şəffaflığın təmin olunmasında digər vasitə kimi, bütün ölkə coğrafiyasını əhatə edən 1000 seçki məntəqəsində vebkameranın quraşdırılmasını qeyd etmək olar. Bu isə dünyanın istənilən yerində olan internet istifadəçilərinə həttə Azərbaycana gəlmədən, seçki məntəqəsində olmadan MSK-nın internet sahifəsinə daxil olaraq, heç bir qeydiyyat tələb olunmadan seçki günü birbaşa onlayn rejimdə səs vermə, səslərin sayılması və nəticələrin müəyyənləşdirilməsi proseslərini əvvəldən axıradək fasiləsiz izləməyə imkan yaradır. Seçki günü Azərbaycan vətəndaşları heç bir maneə olmadan, azad və sərbəst şəkildə seçki məntəqələrinə gedərək öz iradələrini ifadə edə bilirlər".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

11 apreldə növbədənə prezident seçkisində iştirakdan imtina edən Azərbaycan müxalifətinin belli bir kəsiminin nələr əldə etdiyi, nələr itirdiyi müzakirə mövzudur. Seçki kampaniyasının başa çatdığı vaxtda həmin qüvvələrin qərarının düzgün olduğunu düşünənlər də var, bunun əksini deyənlər də...

Görünən odur ki, seçkiləri boykot edənlər gözlədiklərini əldə edə bilmədilər. Təkcə bir faktı deyək ki, boykot qərarı verən və ölkənin əsas müxalif qurumlardan sayılan Milli Şura və Müsavat indiyə qədər seçkilərə etiraz olaraq iki icazəli aksiya keçiriblər, lakin iştirakçıların sayı 2-3 mini o tərəfə keçməyib. Beynəlxalq aləmin də müxalifətin boykot qərarına adekvat reaksiyasının şahidi olmadıq.

Ekspertlər bildirir ki, əgər həmin qüvvələr seçkidə iştirak etsəydi, ən azı təbliğat formalarından istifadə edə biləcəkdilər.

Seçkilərdə iştirak qərarı verən, amma namizədliyi qeyd alınmayan AĞ Partiya başkanı Tural Abbaslı yenə də boykot qərarının əleyhinədir: "Siyasətdə boykot anlayışını qəbul etmirəm. Boykot bütün proseslərdən kənarında duraraq baş verənləri tamaşaçı qismində seyr etməkdir. Ən pisi isə boykot siyasi rəqibinə fəaliyyət sərbəstliyi verərək, ona istədiyini etmək imkanı yaratmaqdır. Şəxsən mən də iqtidar olsaydım, çox istərdim ki, siyasi rəqiblərim bütün seçkiləri boykot etsin. Biz AĞ Partiya olaraq qərarın verilməsində iştirak etmədiyimiz heç bir siyasi gedişə tabe olmamışıq və bundan

sonra da olmayacağıq. Odur ki, biz seçkiləri kiminsə diktesinə görə boykot etmədik. AĞ Partiyasının öz namizədini irəli sürdük və lazımı sayda imza topladıq. Partiya olaraq bu sərəcdən daha dividenti çıxdıq. Çünki proses zamanı - imzatoqlama kampaniyasında və digər mərhələlərdə həm namizəd olaraq mənəm, həm də partiyamızın tanıtımı kifayət qədər getdi. Partiya özünün zəif və güclü tərəflərini bir daha kəşf etdi. Dünyada qəbul olunmuş normaları - siyasetin sivil qaydalarını qəbul etdiyimizi bir daha nümayiş etdirdik və s. Ancaq qəti şəkildə inanmıram ki, seçkini boykot edənlər həm partiyaları, həm də mübarizə üçün müsbət nəşə qazandıqlar. Əksinə, prosesdə passiv mövqe tutaraq kölgədə qaldılar. Qəribəsi odur ki, seçkidə iştirak edənləri saxta seçki tamaşasına legitimlik qazandırmada ittiham edənlər indiki məqamda yalnız heç bir siyasi təsiri olmayan iki mitinq təşkil etdilər. Bununla da hakimiyyətin "Azərbaycanda demokratiya var və bunun ən bariz nümunəsi müxalifətin keçirdiyi mitinqlərlə təsdiqini tapan sərbəst toplaşma azadlığıdır" tezisində haqq qazandırdılar. Seçkilərdə iştirak etsəydilər, hər halda, boykot etməklə qazandıqlarından daha çox divi-

Seçkiləri boykot edənlər nə qazandı, nə itirdi...

Tural Abbaslı: "Boykot ənənəsinin aradan qalxacağına əminəm"

dent qazanardılar və demokratiya mübarizəsinə daha çox töhfə verə bilərdilər. Gələcəkdə isə ümumiyyətlə, boykot ənənəsinin aradan qalxacağına əminəm. Çünki inkişaf getdikcə özünü müxalifət adlandıran hər kəs anlayacaq ki, bu, faydasız bir siyasi avantüradan başqa bir şey deyil".

Seçkilərdə iştirakdan imtina edən qüvvələrdən biri də

Əli Orucov: "Proseslər göstərir ki, bu taktika Azərbaycanda işləmir"

Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasıdır. Qurumun katibi Əli Orucov bunları dedi: "AMİP prezident seçkilərini boykot etməyib. Partiyamızın Siyasi Şurasının 11 fevral 2018-ci il tarixli qərarında göstərilib ki, hazırkı qeyri-bərabər rəqəbat mühiti, seçki komissiyalarının hakimiyyətin tam nəzarətində olması və partiyamızın maliyyə resurslarının məhdudluğu

AMİP-in prezident seçkilərində iştirakına imkan vermir. Bu o deməkdir ki, sadalanan səbəblər olmasaydı, partiya bu seçki marafonunda aktiv iştirak edərdi. AMİP boykotun tərəfdarı olmayıb. Hesab edirəm ki, bu taktika Azərbaycanda işləmir. Onsuz da vətəndaşlarımız seçki prosesinə qatılmırlar, səs verməyə də aktiv iştirak etmirlər. Hakimiyyət bütün inzibati resurslarını işə salmasına baxmayaraq seçki fəallığı 10-15 faizi keçmir. Ümumiyyətlə, ölkədə seçki demokratiyasının vacib elementlərindən biri kimi artıq yoxdur. Belə yarışda iştirak etməyin təbii ki, mənası qalmır. Mən düşünürəm ki, ölkədəki qeyri-demokratik mühit uzun müddət davam edəcək. Hakimiyyətin özü də hiss edir ki, qapalı, inzibati-idarəçilik, qeyri-sivil metodlarla idarəçilik ölkəni uçuruma aparmaqdadır. Özlərinin özü üçün də proseslərin belə gedişatə təhlükəlidir. İqtidar daxilində də mütərəqqi qüvvələr, vətəndaşlar var. Onlar da Azərbaycanın gələcəyini

qeyri-müəyyənliklərə, xaosa, qarşıdurmalara gedib çıxmasına uzun müddət seyrçi qala bilməzlər. Hər halda, cəmiyyətin seçkilərdən sonra köklü dəyişikliklərə, əsaslı və hərtərəfli islahatlara gediləcəyi ümidləri tam ölməyib. Mövcud durum dəyişməlidir və dəyişəcək də. Bunun üçün də yeni gərəvinə başlayan prezident siyasi iradə göstərməli, dinamik inkişafa, tərəqqiyə mane olan halları aradan qaldırılmalıdır, kadrlar yenilənməlidir. İlk növbədə hakimiyyət qolları, parlament və məhkəmə sistemi çalışan, haqqın-ədalətin tərəfində duran, xalqın maraqlarına xidmət edən hala gətirilməlidir. Bax onda Azərbaycanda seçkilərdən və seçki sistemindən danışmağa dəyəcək. Seçkilərdə və ümumiyyətlə, siyasi proseslərdə imtina səbəbləri aradan qaldırılmalıdır, bunun davamı xarici dövlətlərin davamlı təzyiqləri, daxili gərginlik, qarşıdurma və radikallaşma, düşmənçilik olaraq qalacaq".

□ **Cavansir ABBASLI,** "Yeni Müsavat"

Alternativ fikrə dözümsüzlük mərəzi...

Son zamanlar mediada alternativ fikirlə bağlı müşahidə olunan qəribə vəziyyət diqqət çəkir. Bu və ya digər media orqanları sosial şəbəkədəki hesabları vasitəsilə canlı müsahibələr gerçəkləşdirir və bu zaman oxucu ilə müsahib arasında canlı təmas yaradırlar. Amma bu zaman da ilginç bir aqressiyaya tuş gəlirlər.

Əgər media orqanı müstəqil, müxalifdir və efirinə hansısa deputatı, ya da məmur çıxarıbsa, verilişi aparən jurnalist də, həmin media orqanı da ən ağır sözlərlə təhqir olunur. Və ya əksinə, mənzerə olanda da eyni reaksiyanın şahidi olmaq mümkündür. Bir qisim oxucular alternativ fikri sanki qəbul etmir və dərhal söyüşə keçir.

Burada diqqəti cəlb edən məqam isə bir çox hallarda jurnalistlərin həmin müsahibədə sərgilədiyi davranışa, kontur-suallara, əslində oxucunun üreyindən keçən sualları ünvanlamasına əhəmiyyət vermir. Bəzi hallarda prinsip belə olur: "Sən ondan müsahibə götürürsənsə, onun tayısan". Alternativ fikrə, mövqeyə dözümsüzlük insanları aqressivləşdirir, söyüşə doğru itələyir.

Amma ilginç bir detallı yaddan çıxarmayaq. Azərbaycanda söyüş, təhqir çox ciddi sonuqlara səbəb olur. "Söyüş söydü deyə vurdum, öldürdüm, bıçaqladım..." Son illər

Azərbaycan məhkəmələrindəki məişət xarakterli bir çox cinayətlərin səbəbi kimi bu göstərilir. Məhəllələrdə, ev-eşikdə, toylarda... bir sözlə, ağılına gələn hər bir məkanda söyülən hər hansı söyüş mütləq insidentlə nəticələnir. Azərbaycan kimi ölkələrdə isə ən normal situasiyalarda belə söyüş qanla bitir. Niyə?

Rus, amerikalı, ingilis... toplulmalarında az qala hər cümlənin başında-ayağında söyüş söyür, amma buna görə qan tökülür. Söyüşü təqdir etmirik, dəstəkləmirik, amma səbəbini anlamaq istəyirik: niyə söyüş azərbaycanlıların ən həssas nöqtəsidir?

Sosioloqlar hesab edir ki, söyüş təhqirin açıq, nümayişkarənə formalarından biridir. Təhqirin gizli forması göstərir ki, buna əl atan adam hələ ki qarşısındakından çəkinir, açıq hücum keçməyə cəsarət etmir. Ona görə də təhqirin bu forması ilə üzleşən adam güzəştə gedə bilər, hətta ola bilsin, qarşısındakının açıq təhqirə keçə bilmə-

Müxalif media iqtidar adamından müsahibə götürən kimi söyülür - ilginç səbəb

məsi müəyyən qədər ona xoş gələ bilər. Yəni düşünə bilər ki, qarşısındakı aqressiyaya meyillənsə də, hər halda, çəkinəcəyi nələrsə qalır.

Təhqirin açıq formasında, həmçinin onlardan biri olan söyüşdə isə artıq belə bir güzəştə yer qalmır. Söyüş zorun ən təhlükəli formalarından biridir. Bu baxımdan söyüşün başlanmaması, söyüşə güzəşt

lə bir başqası yüklənir. Söyüş neqativ (hikkəni, acığı, qəzəbi) öldürür, əksinə, onu tirajlayır. Söyüş mənəviyyatın bakteriyası kimi bir şeydir: qısa müddətdə ildırım sürəti ilə yayılır. Ona görə ki, söz dalğadır və bu dalğa digər birinin də neqativini maqnit kimi çəkir üzə çıxarır. Söyüş yaxşı ola bilməz. Söyüş fonetik irindir, söz üfunətidir. Lev Nikola-

Aydın Talıbzadənin kultura.az saytında bu mövzuda yazdığı məqalədə maraqlı fikirlər çoxdur. Müəllif yazır: "Söyüş şər dağıyıcısıdır. Gərçi söyüş birinin neqativini çöletullayarsa, deməli, bu neqativ-

yeviç Tolstoy gözəl deyirdi ki, "sözle ifadə olunmuş hər bir fikir elə bir qüvvədir ki, təsir dairəsi hüdudsuzdur". Söyüş permanent pisliklər törədir. Qulaq söyüş eşidən kimi iç həmcəne coşur, təlatümə gəlir: kimisində bu, partlayışla qurtarır, kimisində öz qorxaqlığında gizlənir".

Müəllifin fikrincə, söyüş həm də mənəviyyatın imtahanıdır: "Söyüş söymək də narkomaniya kimi bir şeydir: söyüb rahatlanmaq elə bunu bildirir. Sən hər dəfə söyüşü dilinə gətirib rahatlandıqdan sonra gələn səfər mütləq şəkildə söyüş dozasını artırırsan. Ona da alışmaq, öyrəşmək mümkün. Söyüş dağıdıcı başlanğıcdır: ruha zərər gətirir. Şeyx Əhməd Kutti söyləyir ki, "əgər sən söymək xoşuna gəlsə, bu, o demək deyil ki, söyüş icazəlidir; bu, o deməkdir, sənə nə qaydasında deyil". Söyüş xəstə psixikanın məhsuludur, kobudluq əlamətidir, iradə zəifliyinin göstəricisidir, özünə arxayın olmaq nişanəsidir".

Alternativ fikir hələ də cəmiyyətdə istənilən səviyyədə qəbul olunmur. İnsanların fərqli fikir eşitmə mədəniyyəti lazımı qədər inkişaf etməyib. Və bu zaman təəssüf ki, köməyə söyüş gəlir. Əgər buna kömək demək olarsa...

□ **Sevinc TELMANQIZI,** "Yeni Müsavat"

Ateistin duası

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Sən orda göyə baxırsan,
Burda mənə yer aparr"

(Ramiz Rövsən)

Ötən yazımda "Yeralaş" satirik verilişini yada salmışdım, oradan bir süjet də bizim indiki halımıza bənzəyir. Qışdır, hər yan qar içindədir, bir uşaq əlində buzdeşən, vedrə, tilov gəlir, başlayır buzunu deşməyə. Bu zaman haradansa qalın kişi səsi eşidilir: "Orda balıq yoxdur!". Uşaq təəccüblə o yana, bu yana boylanır, bir neçə metr aralanır, yenə buzunu deşməyə başlayır, bayaqkı təkrarlayır. Nəhayət, 3-4 dəfədən sonra uşaq üzünü səmaya tutub deyir: "Sən kimsən?!" Cavab gəlir: "Stadionun direktoru". Sən demə, uşaq bayaqdan hokkey meydançasını deşib balıq tutmaq istəyirmiş.

Bax, bizim həyatdan umduqlarımız, siyasətdən, cəmiyyətdən, dünyadan gözləntilərimiz o uşağınkindən qətiyyətlə fərqlənir. Biz də hokkey meydançasında balıq axtarıq. Ancaq orada heç hokkey şaybası da görünməyib. Dünən REAL Hərəkatının partiyaya çevrilməsi xəbərini oxudum. Gizli yolla bu işi, nəhayət, görüblər. REAL-çılar arasında şəxsən tanıdığım bir neçə gənc var. Olduqca istedadlıdırlar. Ancaq faydası nədir? Elə bil çinar toxumunu aparıb Böyük Səhraya səpmişən. Eyni zamanda ötən illər göstərdi ki, bu qurum da başqa ənənəvi müxalifət idarələrimizdən fərqlənir, burada da hamı bir nəfərə ümid edir. Həmin "Xilaskar", "Ağ atlı oğlan" türmə divarlarını yarıb gələcəkdir, Oğuz elində yetmiş gün toy-bayram olacaqdır, axırda isə padşahın qızını Keçələ ərə verəcəklər. Biz də o toyda iştirak edib plov yeyəcəyik, dadı damağımızda, düyüsü bişimizdə qalacaqdır. Onlar yeyib-içib yerə, biz yeyib-içib göyə köçəcəyik.

Çox pessimist oldu, eləmi? Üzrlü sayın, bugünlərdə optimizm həblərim qurtarmıq üzredir. Yaz depressiyası içindəyəm. Urusların bayramının çıxmasını gözləyirəm. Ondan sonra başımdakı buludlar da dağılacaqdır, yazılarımıza Günəş doğacaqdır. Asif Ata demişkən, qaralıqlar yarılacaq! Sözləşib, yüz ildə bir nəfər abırlı filosofa oxşayan adam yetişdirmişdik, o da içimizdə havalanmışdı, başına bir dəstə dəlini toplayıb təzə kalendar yazırdı. Axırda aparıb təkəsi üstə basdırmaq istəmişdilər, deyəsən arvad-uşağı imkan vermədi.

Mənə görə bir millətin inkişaf səviyyəsini öyrənmək üçün ilk növbədə onun küçə süpürgeçilərinə baxmaq lazımdır. Teatr qarderobdan başlayır, millət isə küçə süpürgeçisindən (*afyozizm düzəltdim, kimə lazımdırsa götürüb Laroşfukonun, Didronun, Əhəd Abıyevin adından hara istəsə bassın, halallıq verirəm*). Norveçdə küçə süpürgeçisi 5000 avro maaş alır. Braziliyada isə bir küçə süpürən qadın var, çox qəşəng imiş, instaqramda şəkillərini paylaşanda camaatın ağılı uçmuş. Rita Mattos adıyla internetdə axtarın, baxın. Rusiyada isə Platonov kimi min ildə dünyaya bir dəfə gələn dahi yazıçı küçə süpürgeçisi işlədib, romanlarını çap etməyib faktiki acından öldürmüşdü. Bizdə də onların maaşı 125 manatdır. Üstəlik, yollarda maşınla vururuq. Hər il neçə küçə süpürgeçisi qəhrəmancasına həlak olaraq uca milləti zibil içində buraxıb gedir.

Elə bilirsiniz, hökumət bu vəziyyətdən çıxış yolu axtarmadı? Qətiyyətlə. Uzaqgörən, yolavərən, tüpdağıtmaz, topyarıtmaz və sairə hökumətimiz vardır. Ona görə də qərar verildi, süpürgeçilər ən yeni texnikalarla təmin olundular. Əlbəttə, yalandan yazıram. Onlara yanib-sönmən yolka işıqları ilə bəzənmiş jiletlər verdilər. Yol polisinin rəisi şəxsən yeni yolka-süpürgeçilərin qırmızı lentini kəsərək açılış törenində onlara uzun ömür, can sağlığı, maşınla toqquşarkən yastıqlarının yüngül olmasını arzu elədi. Nəticə varmı? Yoxdur. Deyir dünən daha bir süpürgeçini maşınla vurub öldürüblər. Hərçənd onu yazan saytın indiyə qədər o qədər gopunu oxumuşuq, bəlkə bu da yalandır.

Kaş yalan olsun. Hər kəs axşam evinə-eşiyinə, bala-larının yanına gedə bilsin, zənbili də dolu olsun, əllərində boş yer qalmasın, qapını arxasıyla açsın, ilahi, amin! (*deyilənə görə, ateistin duası bizim torpaqlarda daha keçərlidir*).

Dünən Ermənistanın 4-cü prezidenti Armen Sərkisyanın formal andiçmə mərasimi keçirilib. Ona görə "formal" ki, martın 2-də ilk dəfə parlament tərəfindən prezident seçilən A.Sərkisyan sələfləri kimi ölkədə böyük səlahiyyət yiyəsi olmayacaq. Heç Ali Baş Komandan da o olmayacaq. Əsas səlahiyyətlər yeni baş nazirdə olacaq. Armen Sərkisyanın seçkidə alternativsiz olması, sübhəsiz, həm də bununla bağlı idi.

Tezliklə Ermənistanın yeni baş naziri də belli olacaq. Konstitusiyaya görə, köhnə hökumət buraxılmalı, təzəsi formalaşmalıdır. Gözlənilir ki, yeni baş nazir postunu artıq keçmiş prezident sayılan Serj Sərkisyan tutacaq.

Beləliklə, işğalçı ölkə dününəndən etibarən rəsmən parlamentli üsul-idarəyə keçid elədi. Ancaq bu keçid erməni xalqına nə verəcək? 30 ildir həlli uzanan Qarabağ məsələsi, nəhayət, yoluna qoyulacaqmı, blokada rejimi aradan qalxacaqmı? Ölkədə səfəltli həyat bitəcəkmı, ildən-ildə güclənən kütləvi köç necə, səngiyəcəkmı?

Bu sualların hamısının cavabı təbii ki, neqativdir. Ən azı, ona görə ki, Ermənistan-da prezidentin adı dəyişsə də, hakim kriminal və talançı rejim, iqtidardakı "Qarabağ klanı" yerində qalır. Demək, erməni xalqının iztirabları da davam edəcək - bu dəfə parlamentli idarəçilik altında.

Sonuncu qənaəti erməni nəşrləri və ekspertləri də bölüşür, bu haqda SOS signal-ları verirlər. Məsələn, "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, armenianreport.com saytı ölkədə yeni idarəçiliyə transformasiya ərəfəsində hökm sürən ağır sosial-iqtisadi duruma həsr elədiyi təhlil məqalədə hakim rejimi göydən yerə vurub, onun apardığı iqtisadi siyasəti fəş edib.

"Bu gün Rusiya Federasiyasında yaşayan ermənilərin sayı artıq Ermənistan Respublikasında yaşayanları üstələyir. Rusiyada ermənilərin sayı 3.5 milyona yaxındır. Özü də onların sayı təkcə ermənilərin ənənəvi kompakt yaşadığı Moskva, Şimali Qafqaz və ya Krasnodar diyarı hesabına deyil, həm də Ermənistan hesabına artır - insanlar öz "ayaqları ilə" səs verməkdə davam edirlər. Ermənistanın özündə isə əmək qabiliyyətli və siyasi yetkin elektorat və qoca-uşaqlar da daxil olmaqla, çoxdan 3 milyondan da az əhali qalıb. Təhlükəli tendensiya ortadadır", - deyir məqalədə bildirilir.

Sərkisyan getdi, Sərkisyan gəldi - İrəvanda absurd andiçmə

Ermənistan yeni idarəçilik sisteminə keçdi; erməni xalqının problemləri isə yerində qalır; narazı əhali hakim klana "ayaqları ilə" etiraz edərək ölkədən gedir; Rusiyada ermənilərin sayı artıq Ermənistandakıları üstələyib - nonsens?..

Müəllifə görə, Ermənistan əhalisinin sayının azalmasına gətirən belə miqrasiya prosesinin əsas səbəbi ölkədə həyat səviyyəsinin aşağı düşməsi, işsizlikdir: "Hakimiyyət nümayəndələrinin verdiyi gümrəlaşdırıcı bəyanatlar reallaqla kəskin ziddiyyət təşkil edir. Vəziyyətin, nəhayət, yaxşıya dəyişməyəcəyinə əmin olan adamlar heç də yaxşı güzərandan yurd yerlərini tərk eləmir. Bugünkü Ermənistanda təsadüfi qazanc yeri yox, məhz ləyaqətli məvaciblə ləyaqətli iş tapmaq olduqca müşkül məsələdir! İnsanlara isə hansısa yolla sabaha sağ çıxmaq, öz ailəsini dolandırmaq, uşaqlarının təhsil haqqını qarşılamaq, həkimin xidmət haqqını ödəmək, "qara günə" bir şey saxlamaq və s. lazımdır. Odur ki, ölkədən çıxıb gedirlər".

Məqalədə daha sonra deyilir: "Ermənistanın indiki rəhbərliyi tərəfindən seçilmiş dövlət idarəçiliyi sistemi əsla ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına kömək etmir, əksinə, böhranlı halları önləməyi ciddi şəkildə qəzizləşdirir. Lənə-tə gəlmiş "keçid dövrü" - hansı ki, postsovet ölkələrinin müasir bazar iqtisadiyyatına mərhələli transformasiyası

belə adlandırılır - həddən artıq uzandı. Buraxılan səhvlərin xoşagəlməz nəticələri indi göz dəşir".

Müəllif ardınca Sərkisyanın prezidentliyi dövründə dövlət borcunun 4.5 dəfə artdığını xatırladaraq yazır: "Əgər o prezident olan ildə - 2008-də dövlət borcu 1.5 milyard dollar və ya ÜDM-in 13%-i həcmində idisə, 2017-ci ilin yekununa görə, artıq 7 milyarda yaxınlaşır ki, bu da ÜDM-in 55%-i deməkdir. Və borc getdikcə böyüyür. Bu fonda keçmiş prezident Robert Köçəryanın varidatı 5 milyard dollardan çoxdur. Serj Sərkisyanın isə hələlik 3 milyardı var. Demək, Köçəryana çatmaq lazımdır".

Sadalanan rəqəmlərə bəzi başqalarını da əlavə etmək olar. Məsələn, Serj Sərkisyanın 10 illik prezidentliyi dövründə ölkədə yoxsulluq və miqrasiya da xeyli artıb. Əgər 2008-ci ildə yoxsulluğun səviyyəsi rəsmi statistikaya görə, 27.6 faiz idisə, hazırda 30 faizdən çoxdur. Müstəqil ekspertlər isə bu səviyyənin 50 faizə çatdığını deyirlər. Rəsmi rəqəmlərə əsasən, ölkədə inflyasiya 2.7 faiz, müstəqil iqtisadçılara görə isə 21 faizdir.

10 ildə Ermənistanı ildə təxminən 38 min nəfər olmaqla 380 min nəfər tərk edib. Eks-prezident Robert Köçəryanın dövründə bu göstərici nisbətən aşağı olub - ildə 20-25 min nəfər. Həmçinin Ermənistandan miqrasiyanın səviyyəsi Sərkisyanın dövründə 2016-cı ildə ən yüksək həddə çatıb - 48 200 nəfər. Aydın ki, səbəb həm də həmin ilin aprelində Ermənistan ordusunun ağır zərbə almasıdır.

İndi belə göstəricilərə malik, hakimiyyəti korrupsiyalanan, yetərli insan resursundan məhrum və ordusuna ciddi çağırışçı problemi yaşayan, ən əsası, regionun "izqoy ölkəsi"ne çevrilmiş Ermənistan Azərbaycanla silahlı yarışmada ayaqlaşa, böyük müharibə apara bilərmə?

Cavab özlüyündə ayındır. Məsələ bundadır ki, işğalçı ölkə bugünkü ağır siyasi-iqtisadi bataqlıqdan, sosial-siyasi böhrandan idarəçilik formasını dəyişməklə yox, yalnız yanlış Qarabağ siyasətini dəyişməklə çıxıb bilər. Yoxsa Armen yox, Vartan da gəlsə, yaxud Serj də (Sərkisyan) getsə, vəziyyət düzəlməz deyil. Ermənistan batmaqda davam edəcək...

□ **Siyasət şöbəsi,**
"Yeni Müsavat"

Lavrovun "ermənilərlə azərbaycanlılar bir-birinə etimad göstərməlidir" bəyanatının pərdəarxası

Elçin Mirzəbəyli: "Onun açıqlamasını münəqqişənin həllinin uzadılacağına anonsu kimi qəbul edirəm"

"Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tərəfləri problemin həlli istiqamətində danışıqlarda irəliləyiş əldə etmək üçün bir-birinə qarşı etibarsızlıqdan imtina etməlidirlər".

"RIA Novosti"nin verdiyi məlumata görə, bunu Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov deyib.

Nazir qeyd edib ki, danışıqlar zamanı həmçinin 2011-ci il Kazan sammitinin nəticələrindən də istifadə olunmalıdır: "Ən əsası, danışıqlar zamanı hərdən hələ də ortaya çıxan etibarsızlıqdan çəkinməkdir, diqqəti kifayət qədər realist və pragmatik olan ideyalar üzərində cəmləşdirməkdir", - deyə Lavrov erməni telekanallarının suallarını cavablandırarkən deyib.

Onun sözlərinə görə, bu ideyaları "kağız üzərində əks etdirmək lazımdır".

Lavrov bildirib ki, 2011-ci ildə baş tutan Kazan sammitinə hazırlıq intensiv gərdirdi, o cümlədən ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri arasında da: "Lakin sammit zamanı əlavə suallar və şərhlər ortaya çıxdı. Biz bundan xüsusi bir faciə ya-

Sergey Lavrov

ratmırıq. İşlər davam etdiriləcək. Əminəm ki, "Kazan sənədi" adlandırılan sənəddə olan çox şeyə hələ də tələbat var".

Bəs Azərbaycanla Ermənistan arasında bir-birinə inam, etimad yaranması mümkündürmü? Hətta bir-birinə inansalar belə, bu, Qarabağ probleminin həlli deməkdirmi?

Politoloq Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Sergey Lavrov yenə də ənənəsinə uyğun olaraq, öz fikirlərini guya ölkəsinin neytral qaldığı bir münaqişə, işğal faktı haqqında danışmış kimi ifadə edir. Rusiya

Dağlıq Qarabağ münaqişəsində tərəfdir, Azərbaycan torpaqlarının işğal prosesində Ermənistanə hərtərəfli dəstək verib, işğalçı ölkənin hərbi-siyasi müttəfiqidir, Ermənistan sərhədlərini Rusiya hərbiçiləri qoruyur, bu ölkədə Rusiyanın hərbi bazası var, münaqişənin həll olunmamasında, işğalın davam etməsində və işğala son qoyulması üçün BMT Nizamnaməsinin tələblərinə uyğun olaraq hərbi əməliyyatların keçirilməsində Moskvanın "xidmətləri" danılmazdır: "Bu səbəbdən də Lavrovun haqqında söz açdı-

ğı "realist və pragmatik olan ideyalar" ilk növbədə Rusiyanın özü tərəfindən və açıq şəkildə dilə gətirilməlidir. Rusiya bəyan etməlidir ki, işğal faktının aradan qaldırılması və problemin ədalətli həlli üçün hansı "realist və pragmatik" istəkləri var. Bu istəklər açıq şəkildə ifadə olunacaqs, şübhəsiz ki, o zaman münaqişənin həlli ilə bağlı real mənzərə hər kəsə aydın olacaq və bu mənzərəyə uyğun da davranış sərgilənəcək. İndiki halda Rusiya rəsmilərinin açıqlamaları bu ölkənin əməli hərəkətlərinə və problemin mahiyyətinə uyğun gəlmir. Etimadsızlığın səbəbini də burada axtarmaq lazımdır".

E.Mirzəbəyli hesab edir ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında etimadlı münasibətlərin yaranmasında da məsuliyyət yenə də Rusiyanın üzərinə düşür. Moskva istəmə bir neçə dəqiqənin içərisində Ermənistan rəsmilərinin də, ictimaiyyətinin də rəyini dəyişə, bu ölkənin sifarişli qeyri-konstruktiv mövqedən yenə də sifarişli konstruktiv mövqeyə adlamasına zəmin yarada bilər: "Azər-

Nikolay Starikov

Rus politoloqdan Türkiyəyə terror xəbərdarlığı

"Putinin Ankara səfəri Qərbin xoşuna gəlməyib"

Rusiyalı siyasi analitik və yazar Nikolay Starikov Türkiyəyə terror xəbərdarlığı ünvanlayıb.

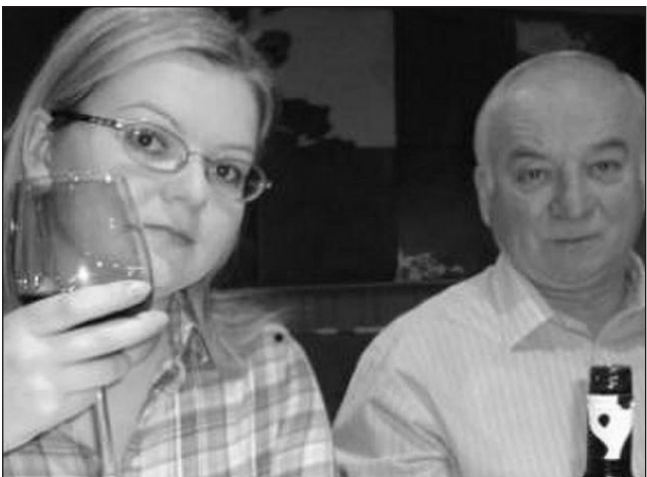
Sputnik Azərbaycan xəbər verir ki, Rusiyanın NTV kanalının "Mesto Vstreçi" (Görüş Yeri) adlı canlı proqramda danışan rus politoloq bildirib ki, Vladimir Putinin prezident seçildikdən sonra ilk səfərini Türkiyəyə etməsi Qərbin xoşuna gəlməyə bilər. Buna görə də yaxın zamanlarda Türkiyədə terror hadisələrinin olacağı istisna edilmir.

"Qərb bizimlə danışmaq istəmir. Qapılarını bağlayıb. Fəqət Türkiyə qapılarını açıb və biz də ora gedirik. Ancaq demək lazımdır ki, Qərb bundan sonra Türkiyə üzərində təzyiqlərini artıracaq. Bu səbəbdən də yaxın zamanlarda mən Türkiyədə terror hadisələrinin olacağını düşünürəm", - deyə o bildirib.

baycan tərəfinin mövqeyinə gəldikdə isə Rusiyanın və onun forpostu Ermənistanın davranışları etimad doğuracaqs, bunun qarşılığı da olacaq. Azərbaycan torpaqlarını Rusiyanın dəstəyi ilə Ermənistan işğal edib, etimadın yaradılmasının məsuliyyəti də onların üzərinə düşür. İşğala məruz qalan Azərbaycanın işğala son qoyulması ilə bağlı konkret yol xəritəsi və əməli addımlar olmadan

etimadlı münasibətlərə can atması təslimçilikdən başqa bir şey olmaz. Etimadlı münasibəti işğalçı yaratmalıdır. Çünki etimadın aradan qalxmasına səbəb işğal amildir. Sergey Lavrovun bunları anlamayacaq qədər sadələhv olduğunu düşünürəm. Bu səbəbdən də Lavrovun açıqlamasını münəqqişənin həllinin uzadılacağına anonsu kimi qəbul edirəm".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Azərbaycanın "Skripal olayı"nda Rusiyanın tərəfini tutması diqqət çəkib. BMT çərçivəsində keçirilən iclasda Kremlin bu insidenti araşdırmaq üçün rus ekspertlərinin də cəlb edilməsi tələbini müdafiə edən 5 ölkədən birinin Azərbaycan olması ilə bağlı müxtəlif mövqələr səslənir.

Rəsmi Bakının bu qərarı dəstəkləyənlərlə yanaşı, səsvərmədə bitərəf mövqe tutulardısı, bu, daha doğru olardı kimi düşüncədə olanlar da az deyil. Bu xüsusda Azərbaycana Qərbdən gələ biləcək təzyiqlərdən də söz açılır.

Politoloq Nəzakət Məmmədova isə Bakının beynəlxalq hüquq normaları ilə hərəkət etdiyini düşünür: "Öncə onu qeyd edim ki, İngiltərə və Rusiya arasında başlanan bu qalmaqalın əsas bir neçə səbəbi var: Rusiyanın Suriyadakı mövqeyi, Türkiyənin Afrin əməliyyatına dəstək verməsi, bununla bərabər yeni prezidentlik dönəmində Putinə qarşıdakı 6 ildə Qərblə hesablaşmasının vacibliyini təlqin etmək. Skripal mə-

sələsində qaranlıq məqamlar çoxdur və Britaniya indiyədək nəinki beynəlxalq ələmi, hətta daxildəki bəzi siyasi qüvvələri belə öz ittihamına tam inandıra bilməyib. Məsələn, xarici işlər naziri Boris Conson məqalə yazıb və leyboristlərin lideri Korbini "Kremlin faydalı axmağı" adlandırıb. Çünki leyboristlər Londonun ittihamlarını əsassız hesab edirlər. İngiltərənin xarici işlər naziri məqaləsində Kremlə inanaraq, dəstək verən tərəfləri nəzərdə tutaraq yazır ki, "onlar Kremlin saxta təbliğat hücumuna etibarlılıq qazandırmaya kömək edirlər". Lakin Skripal məsələsində İngiltərə hökuməti və kəşfiyyat orqanları yetərli qədər inandırıcı dəlil-sübut təqdim

"Skripal olayı"nda Rusiyanın tərəfini tutan Azərbaycan düz edib

Ekspert: "Azərbaycan beynəlxalq hüququn tərəfində çıxış edib, bizi Rusiyanı dəstəkləməkdə ittiham etmək ədalətli olmazdı..."

edə bilməyib. Buna görə də heç bir ölkənin, o cümlədən Azərbaycanın onun mövqeyini dəstəkləmək məcburiyyəti yoxdur. Azərbaycan beynəlxalq hüququn tərəfində çıxış edib. Bizi Rusiyanı dəstəkləməkdə ittiham etmək ədalətli olmazdı. Çünki Rusiya tələb edir ki, istintaqa onun mütəxəssisləri də cəlb edilsin, lakin ingilislər buna imkan vermədilər. Eləcə də Skripal və onun qızı ilə görüşə imkan verilmədi. Skripalın qızı, ümumiyyətlə, Rusiya vətəndaşı olmasına baxmayaraq, ölkəsinin Londondakı konsulluğunun hüquqi dəstək təklifindən imtina edib. Hazırda Skripal və qızının Britaniyanın kəşfiyyat alyansında birləşdiyi 5 ingilisdilli ölkədən birinə, başqa ad və soyad-

larla göndərilməsi məsələsinə baxılır. Böyük ehtimalla, bu, ABŞ olacaq. Sual yaranır ki, onlar ümumiyyətlə zəhərlənmişdirmi? Rusiyadakı seçkilər dövründə, Suriyada həlledici bir məqamda ABŞ-da dövlət katibi, kəşfiyyatın şefi və prezidentin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri vəzifələrinə sət xətt tərəfdarlarının gətirilməsi və məhz bu zaman Skripal insidentinin meydana gəlməsi təsadüf deyil. Azərbaycan bunları yaxşı başa düşür və bu məsələdə beynəlxalq hüququn tələblərinə riayət olunmasına səs verib. Bizim həm Rusiya, həm İngiltərə ilə yaxın münasibətlərimiz var. Britaniya bizimlə böyük enerji əməkdaşlığına malik ölkədir. Lakin bununla belə, İngil-

tərə Türkiyə-Ermənistan yaxınlaşmasını təşviq edən ölkədir, Ermənistanın hazırkı prezidenti belə desək, İngiltərənin adamıdır, Dağlıq Qarabağda İngiltərənin kral ailəsinə bağlı olan "Halo Trust" və digər qeyri-hökumət təşkilatları fəaliyyət göstərir. Britaniyada Bako Saakyan kimi separatçı rejim başçısını bir neçə dəfə qəbul ediblər. İngiltərə şahzadəsi Çarlzın Ermənistanın Amulsar qızıl mədəninə xeyli səhmləri var. Qarsda erməni mətbəxi günləri və Ermənistanın türk mətbəxi günlərini məhz Britaniya təşkilatları həyata keçiriblər. Yeni biz haqlı olaraq Qarabağ məsələsində ilk növbədə Rusiyanı məsul tuturuq, ancaq İngiltərə, Fransa, ABŞ və başqaları da Ermənis-

tana kömək etmək, Azərbaycanın mənafeyinə zidd addımlar atmaqda onlardan geri qalır. İngiltərənin məşhur lordu Palmerstonun məşhur bir sözü var: "İngiltərənin əbədi dostları və əbədi düşmənləri yoxdur, əbədi mənafeləri vardır". Bu baxımdan biz də deyə bilərik ki, Azərbaycanın əbədi mənafeləri var. Skripal məsələsində mənafeyi ondan ibarətdir ki, bir dövlət inandırıcı dəlil-sübut olmadan ittiham olunaraq beynəlxalq qınağa məruz qalırsa, demək, heç bir dövlət bundan siğortalınamayb. Sabah eyni ittihamla istənilən ölkə üzleşə bilər. Ona görə də ölkəmiz qanuna uyğun addım atıb".

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Erməni yalanı start götürdü?..

Hüseynbala SƏLİMOV

Parlament respublikası modeli o qədər qəlizdir ki, bununla bağlı siyasi lətifələr bənzər tarixçələr danışılır.

Deyərlər ki, sionist hərəkatının lideri, böyük diplomatiya məharəti olan və eləcə də güclü alim-kimyəçi sayılan Xaim Veytsman ancaq prezident kürsüsünə əyləşəndən sonra başa düşüb ki, daha hiyləgər baş nazir David Ben-Qurion ona möhkəm "atıbdır"...

Qərək, aprelin 9-da "erməni siyasi pyesi"nin növbəti pərdəsi oynanılmalı və "prezident" kürsüsündə A.Sarkisyan əyləşməlidir.

Demirəm ki, A.Sarkisyan da Veytsman kimi aldadılıb, yox, o, əvvəldən hansı oyuna getdiyini bilirdi. Arada bir dəfə - onun və parlament spikerinin hətta Milli Təhlükəsizlik Şurasında da təmsil olunmayacağına əşidəndə bir az şok yaşamışdı, amma Serjik onu tez özünə getirmişdi.

İndi növbəti məsələ Serjikin (köpəkuşağının ikisinin də familiyi Sarkisyan yazılır. Amma ruslar birinə Sarkisyan, digərinə Sarqsyanyan deyir) baş nazir olmasıdır.

Olacaq. Beş-üç müxalifətçi atılıb-düşəcək, amma bu, prosesi dəyişmək gücündə deyil. Prosesin gedişini tamam başqa şey dəyişə bilər. O da budur ki, MDB məkanında işlər qaydasında deyil. Qurum çökür, ən başlıcası, xarabalıqların üzərində yeni regional ittifaqın konturu görünür, hansı ki, hayların heç marağında deyil.

Tələsməyə. Əvvəl deyim ki, hamı Rusiyaya tətbiq olunan sanksiyalardan danışsa da, bir detal təhlilçilərin diqqətindən kənarda qalır: keçmiş sovet ölkələrinin prosesə münasibəti və ona töhfəsi...

Baltik ölkələrini qeyd etməyəcəyik, hərçənd, keçmiş sovet məkanında anti-Rusiya koalisiyası deyəndə dərhal onlar yada düşür, amma Baltik ölkələri artıq tarix baxımından da özlərini sovet məkanına aid etmirlər...

Deməli, rusların "düşmən"lərini başqa səmtə, tutaq, GU-AM-da axtarmaq lazımdır. Bəli, söhbət Ukrayna, Moldova və Gürcüstandan gedir.

Kiyev artıq 13 rus diplomatını ölkədən qovub. Moldova da 3-nü qovacağını bildirib, baxmayaraq ki, rusiyayönlü prezident İ.Dodon bunun əleyhinədir.

Amma ona fikir verən yoxdur, hətta yaxınlarda moldovalılar "Bizə belə prezident lazım deyil!" şüarları ilə küçəyə çıxmışdılar. Dodon da bunları görüb "ağzına su aldı"...

Gürcüstan da bir diplomatiya qovmağa qərarlıdır. Əslində Tbilisidə heç Rusiya səfirliyi yoxdur və rusların buradakı diplomatik missiyası İsvaçrə səfirliyində "Rusiyanın maraqları sekiyası" kimi təmsil olunubdur.

Oxucu deyər ki, bu, lap kampaniya oldu! Düzdür və kimsə bunu gizlətmir. On illərdir, Rusiya hamıya qarşı qarşı kampaniya aparır, indi də hamı ona qarşı birləşir!

Belarusla da işlər rəvan deyil. Britaniya ilə münasibətlərin kəskin vaxtında Belarusun xarici işlər naziri Londona, müavini də ABŞ-a yollandı. Demək olardı ki, səfərlər əvvəldən planlaşdırılmışdı. Amma Belarus da Ermənistan kimi Kremlin dil-siz-ağızsız nökrə olsaydı onları ləğv edərdi. Etmədilər...

Mərkəzi Asiyadan da xoş xəbər gəlmir. Təhlilçilər diqqəti N.Nazarbayevın yaxınlardakı ABŞ səfərinə yönəldirlər. Səfərdən sonra Nazarbayev Mərkəzi Asiya ölkələrinin toplantısını keçirdi və Moskvanın nümayəndəsinə ora dəvət etməyi "unutdu". Son vaxtlar Mərkəzi Asiya liderlərinin də yaddaşları ilə bağlı ciddi "problem"lər yaranıb, onlar Kremlin adamlarını tədbirlərinə dəvət etməyi tez-tez "unudurlar"...

Nəticə nədir? MDB və Avrasiya İttifaqı çökür. Ukrayna MDB-nin təsisçilərindən (2005-ci ildən assosiativ üzv idi!) olsa da, formatdan tamam uzaqlaşdı. Gürcüstan qurumu tərk edib. Moldova rusofobiyanın ən yüksək həddə olduğu ölkələrdəndir.

Qalır Ermənistan. Yalnız ona görə ki, sərəsəm planlarının əsirinə çevrilibdir. Düşünür ki, Kreml Cənubi Qafqazda "Böyük Ermənistan" qurmaqda ona yardımçı olacaq.

Niyə belə oldu? Belə də olmalı idi. MDB qərribə qurumdur - bura potensial və real düşmənlərin "dostluq" klubudur, hamı biri-biri ilə vuruşur və bunların başında da Kreml dayanır. Sonra deyirlər ki, gəlin MDB və KTMT-ə üzv olun ki, sizi qoruyaq! Hamıda da sual yaranır ki, bizi kimdən qorumaq istəyirsiniz? Bizi Rusiyadan qorumaq lazımdır!..

Altı keçmiş sovet ölkəsi bunları açıq mətnlə bütün beynəlxalq tədbirlərdə deyirlər. Qalanlarısa hələ buna cəsəret etmir. Amma vaxt gələcək, onların da dili açılacaq.

Axmaq vəziyyətdə qalanlardan biri Ermənistandır. Təlaşla Ankara-Tehran-Moskva üçlüyünü seyr edirlər. Əvvəldə İsrailə də dolaylı yolla ona görə toxunduq ki, bunlar "Rusiyanın İsraili" olmaq fikrindədirlər. Vaşinqtonun "İsrailə toxunan qarşısında bizi görəcəklər!" sözlərini bunlar özlərilə bağlı Kremləndən eşitmək istəyirlər. Amma əfsus, eşitməyəcəklər, çünki Kreml öz hayındadır...

Aprelin 9-da REAL Hərəkatının ofisində bu qurumun partiyaya çevrilməsi ilə bağlı mətbuat konfransı keçirilib. Tədbir hərəkatın partiyaya çevrilməsi üçün 7-8 apreldə internet üzərindən keçirilən qurultaya həsr olunub.

Tədbiri giriş sözü ilə REAL-ın İdarə Heyətinin üzvü Azər Qasımlı açdı: "REAL aprelin 7-də və 8-də qurultay keçirdi. Artıq REAL bir partiyadır və bundan sonra belə təqdim olunacaq. Bizə qurultay üçün yer verilmədi və bu da onu göstərdi ki, hakimiyyət bizim qurultay keçirməyimizi istəmir. 400-500 nəfərlik yer üçün dəfələrlə müraciət etdik. Lakin yer verilmədi. Bu qərara gəldik ki, qurultay üçün müraciət etməyi dayandıraq. Qanunvericiliklə 15 gün ərzində müraciətə cavab verilməli olduğu halda, bəzən bir ay uzadırdılar. Bu il seçkilərin olduğunu düşünərək martın 12-də üçüncü dəfə müraciət etdik. Qurultay nümayəndələrinin sayını azaltmağımıza baxmayaraq yenə də yer verilmədi. Bunun üçün də qərar verdik və bəzi dünya ölkələrində olan təcrübədən istifadə etdik".

Daha sonra çıxış edən REAL-ın icraçı katibi Natiq Cəfərli bunları deyib: "Bizə bəzi partiyalara verilən yerlər belə verilmədi. Biz də qərara aldığımız ki, bu şəkildə qurultayımızı keçirək. Virtual diskussiyalar açdıq, bütün məsələləri orada müzakirə etdik. Qurultay üzvləri tərəfindən canlı müzakirələr getdi. Biz müasir dövrün verdiyi imkanlardan yararlandıq. Partiyamızın nizamnaməsi, atributları, proqramları müzakirə edildi. Bizə ikinci mərhələyə keçmək üçün şərait yarandı. Ofisdə gizli səsvermə üçün şərait yaradıldı. Sədr, Məclis üzvləri seçildi. Partiya sədrliyinə bir namizəd oldu, İlqar Məmmədovun durumu nəzərə alındığı üçün kimsə namizəd olmadı və o da sədr seçildi. Ən gərgin seçki Məclisdə yaşandı və 61 nəfərdən 40 nəfər üzv seçildi. Seçilməyənlər yenə aktiv olacaqlar. Seçkilərdə Nəzarət Təftiş Komissiyası da müəyyən edildi. Qurultayımız Azərbaycanca bir ilk oldu. Biz göstərdik ki, bütün maneələri aşmaq olar. Bizim bu seçkimiz daim yaddaşlarda qalacaq, nümunə olacaq".

A.Qasımlı yenidən çıxış edib: "Videoçarxımız hazırlanıb, sosial şəbəkələrdə hər kəs bunu görəcək. Biz tam dolğun bir prosesi bir həftə ərzində apardıq. Bizə

yer verilsəydi belə, yenə gizli səsvermə olacaqdı. Seçki komissiyamıza gərgin şəraitdə keçən fəaliyyətinə görə təşəkkür edirik. Azərbaycan tarixində bəlkə də ən demokratik seçki keçirdik. Videoçarxda hər kəs

sədrimiz İlqar Məmmədov iştirak edəcək. Bunun üçün məhdudiyətlər yoxdur".

N.Cəfərli qurultayın mətbuatdan niyə gizlədildi-yi barədə suala belə cavab verib: "Biz üzvlərimiz qarşısında olan öhdəliklərimizi

lə bağlı suala REAL rəhbərliyində təmsil olunan N.Cəfərli belə münasibət sərgiləyib: "Biz qırmızı xətt çəkmişik. Avropada sığınacaq almaq üçün REAL-a edilən müraciətə heç vaxt müsbət reaksiya verməyəcəyik. İn-

REAL Hərəkatı

partiyaya çevrildi

Təşkilat virtual qurultay keçirib

diyə qədər heç kimə arayıq verməmişik, bundan sonra da verməyəcəyik".

A.Qasımlı isə qurumun hazırda 200-ə yaxın üzvünün Avropada yaşadığını deyib: "Amma onların böyük əksəriyyəti mühacir deyil, ya işləyirlər, ya da təhsil alırlar. Bir müddət sonra onlar ölkəmizə qayıdacaqlar".

Sonda N.Cəfərli nə üçün 11 apreldə keçiriləcək növbədən kənar prezident seçkilərindən əvvəl qurultay keçirdiklərini də açıqlayıb: "Seçkidən əvvəl qurultayın keçirilməsi düşünülmüş deyil. Sadəcə, seçki öncəsi qurultayımız üçün normal şəraitin olacağını düşünüb, bu qərara verdik. Amma yer üçün etdiyimiz müraciətə seçki öncəsi reaksiya da əvvəlki kimi oldu. İndiyə qədər siyasi partiyaların uğursuz olmalarına səbəb şəxslər üzərində qurulmalarıdır. İkinci qurultayımızda ola bilər ki, İlqar Məmmədov namizəd olmasın, digər bir şəxs olsun. Biz yeni qüvvələrin irəliyə gəlməsində maraqlıyıq. Buna REAL olaraq bundan sonra da şərait yaradacağıq".

□ Cavansir ABBASLI, musavat.com

bunu görəcək. Məclisin iclası yaxın bir ay ərzində keçiriləcək. Yerli məclislərin sədrləri ilə birlikdə 63 üzv var. İclasda Məclis sədri seçiləcək. Bütün seçkilər gizli səsvermə ilə olacaq".

N.Cəfərli bildirdi ki, onlayn sistemlə daha maraqlı diskussiya yaşanıb: "Hər kəs suallarını verdi. Biz qurultay sənədlərini Ədliyyə Nazirliyinə təqdim etməyəcəyik. Onsuz da qeydiyyatda da alan deyillər. Zəhmət qanunvericilikdə onlayn qurultay yoxdur. Bizim üçün çox çətin mərhələ oldu. Bundan sonra İndiyə qədər göstərdiyimiz fəaliyyəti davam etdirəcəyik. Biz struktur olaraq qarşıdakı seçkilərdə iştirak hazırlaşacağıq".

A.Qasımlı partiya qeydiyyatının heç bir önəminin olmadığını söyləyib: "Qeydiyyatın heç bir önəmi yoxdur. Sabah seçkilər olarsa,

yerinə yetirdik. Əsas olan da bu idi. Əgər əvvəldən məlumat versəydik, maneələr yaradılacaqdı. Adicə ofisdə belə, səsverməyə imkan verilməyəcəkdirdi".

Avropadakı mühacirlər-

Dünyanın aparıcı KİV nümayəndələri Azərbaycanda seçkiləri müşahidə edəcəklər

Aprelin 11-də keçiriləcək prezident seçkilərini müşahidə etmək üçün dünyanın aparıcı KİV-i də daxil olmaqla, 150-yə yaxın jurnalist Azərbaycanda səfərdədir.

APA-nın məlumatına görə, onların arasında "The Washington Times", "The Hill", "The Jerusalem Post", "The Times of Israel", "Daily Caller", "Muslim World Today", "The Algemeiner", "Independent Journal Review", "RAI" TV, "New Europe", "Al Jaazeera", ORT, RTR, Rossiya Seqodnya, Daily Times, TRT World və digər KİV-in nümayəndələri var.

ABŞ, Böyük Britaniya, İtaliya, Fransa, Belçika, Bolqarıstan, Qətər, Rusiya, Qazaxıstan, Pakistan, Əlcəzair, Livan, Mərakeş, İordaniya, Misir, İsrail, Türkiyə, İndoneziya, Səudiyyə Ərəbistanı, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və digər ölkələrin aparıcı KİV-i Azərbaycandakı seçkiləri müşahidə edəcəklər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Ötən ilin yanvarında Dağlıq Qarabağ məsələsinin "Azərbaycanın daxili işi olmadığını" iddia etməklə tərəfsizlik prinsipini kobud şəkildə pozan Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov növbəti dəfə sükutunu pozaraq Qarabağdan danışdı. Rusiyalı nazir deyib ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması üzrə danışıqlarda irəliləyişə nail olmaq üçün tərəflər 2011-ci il tarixli Kazan sammitindəki razılaşmalara əsaslanaraq, bir-birinə inamsızlıqdan imtina etməlidirlər.

"Ən əsası, hələ də danışıqlarda müşahidə olunan inamsızlıqdan imtina etmək və fikri kifayət qədər çox olan real, pragmatik ideyalar üzərində cəmləşdirmək gərəkdir", - deyir Lavrov Ermənistan telekanalına müsahibəsində qeyd edib. APA-nın "RIA Novosti"yə istinadən verdiyi xəbərə görə, Rusiya XİN rəhbərinin sözlərinə görə, həmin ideyalar "kağızda öz əksini" tapmalıdır. Lavrov qeyd edib ki, 2011-ci il tarixli Kazan sammitinə hazırlıq işləri çox intensiv aparılıb, xüsusilə də Minsk Qrupu həmsədrləri tərəfindən. "Lakin artıq sammit vaxtı əlavə sual və şərtlər yaranırdı. Belə olur. Biz bundan faciə etmirik. İş davam etdiriləcək. Əminəm ki, "Kazan sənədi"ndə yer almış müddəaların əksəriyyəti bu gün də aktualdır", - deyir o qeyd edib.

Lavrov Minsk Qrupu həmsədrlərinin guya hansısa bir fəaliyyətlə məşğul olduğu görünüşünü yaratmağa da çalışıb: "Düşünürəm ki, o illər əldə olunan nəticələrin heç biri itməyib. Sözsüz, bu illər ərzində yeni ideyalar yarandı, həmsədrlər hazırda münaqişə tərəfləri ilə həmin təklifləri müzakirə etməkdədir".

V.Putin növbəti dönmə üçün prezident seçildikdən sonra həm Azərbaycan ictimai rəyində etimadını itirmiş, həm də Moskvanın xarici ölkələrlə bağlı siyasətində konfrantasiya yolunu tutmaqla ölkəsinin dalana dirənməsinə "nail olmuş" erməni esilli rusiyalı nazirin yenilənəcəyi barədə fikirlər səslənir. Hesab olunur ki, Rusiya prezidenti Qərbin sursat siyasəti qarşılığında ən azı özünə yardımçı olmaqdan ötrü xarici si-

Qarabağ

Rusiya 8 il öncənin Qarabağ danışıqlarına qayıdır?

Politoloq: "Rusiya anlayır ki, Azərbaycanda prezident seçkisindən sonra yenə prioritet məsələ Qarabağ olacaq"

yasət idarəsinin başçısını əvəzləyəcək. Sanki S.Lavrov bu məqamda "mən də varam" deməkdən ötrü Qarabağla bağlı illər öncə özünün moderatorluğu ilə Kazanda aparılmış danışıqları xatırladı və tərəflərə mesajlar verib.

Politoloq Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında da təsdiqlədi ki, S.Lavrovun əbəs yerə ötən illərə ekskurs etməyib: "Zənnimcə, Lavrovun bu məsələni yenidən gündəmə gətirməsi Rusiyanın bu prosesdə nüfuzunu bərpa etmək istəyindən irəli gəlir. Bu bəyanatlar yenə də danışıqların davam etdirilməsi üçün bir zəmin yaradır. İstər Kazan, istərsə də Madrid prinsiplərində əsas məsələ Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyüdür. Bundan sonra artıq digər məsələlər, o cümlədən işğal olunan ərazilərin boşaldılması və təbii ki, status məsələsi gəlir. Rusiya başa düşür ki, Azərbaycanda prezident

seçkisindən sonra yenə prioritet məsələ Qarabağ olacaq. Eyni zamanda Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü nəyin bahasına olursa-olsun təmin etməkdə israrlıdır. Burada hərbi yol da istisna olunmur. İstər Rusiya, istərsə də digər həmsədr dövlətlər bunu başa düşür və təbii ki, açar fiqur olan Rusiya bunu bəyanat kimi çatdırmalıdır".

Diqqətçəkən budur ki, Kreml İrəvanın Qərbe inteqrasiya mesajları verməsinin, separatçı Bako Saakyanın ABŞ Konqresində görüşlər keçirməsinin ardınca yenidən fəallaşmış. Bu fəallıq tək S.Lavrovun bəyanatında özünü təcəssüm etdirmir. Belə ki, Rusiyanın Ermənistanla hərbi qüvvələrinin son həftələrdə həyata keçirdikləri təlimlər, Qarabağ müharibəsinin başlanacağı halında Ermənistanın yalqız qalacağı ilə bağlı mesajlar da bu

dövrə təsadüf edib. Üstəlik, ABŞ prezidentinin Ermənistan üçün ayrılması nəzərdə tutulan maliyyə yardımı ilə bağlı təşəbbüsü dəstəkləməməsi Rusiyanın əlinə işləyib və Moskva yenə də ona ümid edən ermənilərə silah-sursat verdi verməyə başlayıb.

A.Nağıyev qeyd etdi ki, Rusiyadan Ermənistanla 100 milyon dollarlıq müqavilə əsasında bu ilin sonuna qədər "İsgəndər" raket komplekslərinin də daxil olduğu silahların ixracı yerinə yetirilməlidir: "Bu haqda artıq erməni məmurları anons verib və İrəvan-

Azərbaycan dövləti bildirdi ki, Rusiya öz vassalı olan Ermənistanla hər hansı bir yolla bu silahları çatdıracaq və bir müddətdən sonra həmin silahlar müxtəlif yollarla işğal olunmuş ərazilərimizə daşınacaq".

Ekspertin sözlərinə görə, Rusiya bunu birbaşa edə bilmir və müxtəlif kredit oyunları həyata keçirir: "Ermənilərin iqtisadi cəhətdən bu kreditləri qaytarmağa imkanı belə yoxdur, məhz ona görə də uzunmüddətli və ya "faizsiz" adı ilə bunu göstərməyə çalışırlar. Eyni zamanda bu məsələlər Ermənistanla qeyri-sabitliyi

berpa etmək və sosial partlayışın qarşısını almaq üçün edilir. Zənnimcə, bu proseslər həm də Ermənistanla hakimiyyət dəyişikliyinə zəmin üçün məhz indi həyata keçirilir".

Ancaq A.Nağıyev bir məsələ ilə bağlı əminliyini ifadə etdi: "Erməni tərəf Rusiyaya arxalanaraq yenə də status-kvonun saxlanması üçün maneələr edir və çox təəssüf ki, Moskva da onu dəstəkləyir. Zənnimcə, Türkiyə-Rusiya yaxınlaşması da erməni tərəfini razı salmır. Çünki Türkiyə Azərbaycanın ən mühüm tərəfdaşdır və münaqişənin həllində maraqlıdır. Ermənistan isə "müstəqillik" deyərək, Azərbaycan ərazilərində ikinci erməni dövləti yaratmaq istəyir, bunun üçün Rusiyaya güvənir. Bir sözlə, Rusiyanın ortada heç bir dəqiq planı yoxdur, sadəcə, bunlar siyasi manevidir".

Ermənistanın Naxçıvan tərribatı

Qafar Çaxmaqlı: "Bütün bunlar o məqsəddə xidmət edir ki Naxçıvan məsələsi gündəmə gəlsin..."

Ermənistanla həyata keçirilmiş növbəti seçki şousu ərəfəsində və elə aprelin 9-dakı andiçmə günü düşmən ölkənin təbliğat vasitələri çox güman ki, diqqəti daxildən yayındırmaq üçün tərribatçı məlumatlara geniş meydan verdilər. Belə ki, erməni mediası aprelin 8-i və 9-da Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Naxçıvan Muxtar Respublikası, Qazax və Tovuz istiqamətlərində Azərbaycan Ordusunun bölmələri tərəfindən Ermənistan ərazisinin guya atəşə tutulması barədə məlumatlar yaydılar.

Naxçıvanla bağlı xəbərlərin yayılmasından bir gün sonra ermənilər Tavuş vilayətinin atəşə məruz qaldığını iddia etdilər. Bundan əvvəl isə Ermənistan mediası "Naxçıvandan qaynaqlanan hərbi təhdid" barədə hay-küy salmışdılar. Ermənistan hakimiyyətinin ortaq olan Daşnak-sütyun Partiyasının lideri Kiro Manoyan Naxçıvan məsələsində Azərbaycanın Türkiyə ilə birgə hərəkət etdiyini deyib (Virtualaz.org). Onun sözlərinə görə, Qarabağ məsələsində Azərbaycanın Türkiyənin birbaşa iştirakının olmadığını göstərir, amma Naxçıvan məsələsində fərqli situasiyadır. "Naxçıvan məsələsində diqqətli olmaq lazımdır. Türkiyə və Azərbaycan Naxçıvanı hərbi bələşdirir və oradan təhlükə yarana bilər. Və bu halda tamam ayrı situ-

asiya meydana çıxacaq" - Manoyan bildirib. Daşnak siyasətçinin sözlərinə görə, əgər Azərbaycan Qarabağda hücum keçsə, Rusiyanın buna reaksiya verib-verməyəcəyi hələ sual altındadır. Naxçıvandan hücum zamanı isə həm Rusiya qarışacaq, həm Ermənistan "bütün arsenalını" işə salacaq. "Ermənistan ərazisinin istənilən hissəsinə yönəlmiş bu cür hərəkətlər belə nəticələr meydana çıxaracaq. Amma Naxçıvan istiqaməti daha təhlükəlidir. Çünki bu təhlükə ağılsızdır. Nəticələrə gətirib çıxara bilər" - daşnak deyib.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın Müdafiə Nazirliyi bəyanat yayaraq düşməni təkzib edib. "Son günlər Ermənistan mətbuatı ölkənin rəsmi qurumlarına istinadən növbəti dəfə tərribat xarak-

terli məlumatlar yaymaqda ictimaiyyətdə yanlış fikir yaradaraq qoşunların qarşıdurma xəttində gərginliyi artırmağa cəhd göstərir" - bəyanatda deyilir.

Düşmənin məkrli siyasət yürütdüyünü "Yeni Müsavat"a açıqlamasında ermənişünas alim Qafar Çaxmaqlı da təsdiqlədi: "Kiro Manoyan Daşnak-sütyun Partiyasının İrəvan bürosunun rəhbəridir. Onun fikirləri diaspor erməniliyinin ortaya atdığı və gərəli hesab etdiyi düşmən

cələrin diqqətə çatdırılmasıdır. Diaspora Dağlıq Qarabağ məsələsində Ermənistanın hər hansı güzəştini qəbul etmir və düşünür ki, Azərbaycan nə vaxtsa öz torpaqlarını nənki işğaldan azad etməyə, hətta Ermənistanı bir dövlət kimi xəritədən silməyə qərarlıdır. Onlar Ermənistanla olacaq müharibədə ilk zərərli Naxçıvandan alacaqlarını bilir və qorxuları da bundandır. İkinci tərəfdən, Naxçıvan Moskva və Qars müqavi-

lələri ilə özəl statusa malik bir bölgədir, Türkiyə burada haqq sahibidir. Naxçıvanın Azərbaycanın tərkibində qalması təqdirində Türkiyənin iddiaları yoxdur. Münaqişə Naxçıvanla bağlı olarsa, Türkiyə bu prosesin ortasında olacaq. Azərbaycanın burada güclü hərbi arsenalı sahib olması da təbiidir. Ermənilər Naxçıvanı "Böyük Ermənistan"ın bir hissəsi sayırlar və buraya iddialarını həm Ermənistan rəhbərliyi, həm də diaspora dilə gətirməkdədir. "Naxçıvandan bizi atəşə tuturlar", "Naxçıvandan gələcək təhlükə" hardasa erməni tərribatıdır. Naxçıvana iddiaları yenidən gündəmə gətirmək üçün ortaya atılan yeni bir manevr də ola bilər".

Ekspertə görə, bu, həm də Rusiyaya ehtiyatlandırmaq təşəbbüsüdür: "Bir vaxtlar ermənilər Rusiyaya Qars və Moskva müqavilələrini ləğv etməyə çağırırdılar, həmin sazişlərin ermənilərin milli maraqlarından kənarında bir anlaşma olduğunu iddia edirdilər. İndi o iddiaları Koro Manoyanın dilindən səsləndirməyə başlayıblar. Həm də bunu ona görə edirlər ki, sanki rəsmi İrəvan bu fikri bölüşür".

Q.Çaxmaqlı əlavə etdi ki, ermənilər Rusiya ilə Türkiyənin münasibətlərinin normallaşdığı şəraitdə bu əlaqələri zədələmək üçün addım atırlar: "Bunlar belə dəyərləndirilə bilər ki, Rusiya məsələyə müdaxilə etsin və Azər-

baycanı mümkün addımlardan çəkindirsin, Türkiyənin də bu proseslərdən kənarında durmasına nail olsun. Amma iddia da iddialarında qalsın. Ermənistan isə Naxçıvandan vaz keçməyəcək. Bütün bunlar o məqsəddə xidmət edir ki, Rusiya bu məsələlərə müdaxilə etsin və Naxçıvan məsələsi gündəmə gəlsin. Dediymiz həmin müqavilələrdə Rusiyanın da imzası var. Xatırlayıram ki, bir qrup erməni alimi ötən illərdə Putinə məktub göndərərək Qars və Moskva müqavilələrinin ləğv edilməsini istəmişdilər, bu tərribatlar da həmin siyasətə xidmət edir".

İrəvanda Karen Dəmirçiyana adına İdman Konsert Kompleksində andiçmə mərasimi baş tutan Ermənistanın yeni prezidenti Armen Sərkisyanın dedikləri ondan xəbər verir ki, işğalçı ölkənin siyasəti dəyişməyəcək və böyük savaş qaçılmaz olacaq. "Qoy heç kəsin şübhəsi olmasın ki, Qarabağın arxasında Ermənistan dayanır və bu məsələnin ədalətli həlli üçün bu gün də, sabah da mübarizə aparacaq" - Sərkisyan deyib. Yeni prezident Qarabağ münaqişəsinin həllinin Yerevanın əsas prioritet olduğunu da diqqətə çatdırıb. O, həmçinin Ermənistan ordusunun möhkəmləndirilməsi üçün yeni proqram və silahların alınmasını da deyib. Göründüyü kimi, sərkisyanın yerini dəyişəndə İrəvanın siyasəti dəyişilməz qalır...

1993

-cü il aprelin ortalarında Kəlbəcər rayonunun işğal ilə əlaqədar yaradılmış deputat-istintaq komissiyasının üzvü olmuş, politoloq Cümşüd Nuriyev Kəlbəcərin işğalında o zamanlı hakimiyyətin Rusiya ilə danışıqlarda uduzmasının rol oynadığını bildirib. Moderator.az saytına açıqlamasında Cümşüd Nuriyev deyib: "Kəlbəcər siyasətin qurbanı oldu... O zaman Moskvada AXC hakimiyyəti ilə danışıqlar gedirdi. Orada Rusiya bizimkiləri aldatdı ki, guya Kəlbəcəri verən kimi, məsələ Dağlıq Qarabağdan kənara çıxır deyər, beynəlxalq status qazanacaq. Və BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası qərar qəbul edəcək ki, bununla da bütün Qarabağ Azərbaycana veriləcək. Nəticədə o hakimiyyətin təcrübəsizliyindən Kəlbəcər işğal olundu və 25 ildir ki, onu azad edə bilmirik".

C.Nuriyevin bu açıqlaması cəmiyyətdə müzakirələrə yol açdı. Bir çoxlarında isə belə rəy yarandı ki, Xalq Cəbhəsi hakimiyyəti Rusiya ilə danışıqlara gedərək Kəlbəcəri məqsədli şəkildə təslim edib. Elçibəy hakimiyyətinin təmsilçiləri isə Cümşüd Nuriyevin o dövrdə iqtidara böhtan atdığına bəyan ediblər.

Cümşüd Nuriyev isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, heç kimi böhtan atmayıb və məqsədi kimisə şərhləmək olmayıb: "Moderator.az saytında gedən sözügedən yazını şəxsən oxumamışam. Mən həmin sayta açıqlama verməmişəm. Lakin açığı, saytda necə yazıldığından məlumatsızam. Çünki oxumamışam. Ola bilsin ki, fikirlərimin bəziləri bir qədər

Kəlbəcər gizli danışıqların qurbanı olub?

Sabiq deputat Kəlbəcərin işğalı ilə bağlı açıqlamalarına izahat verdi

fərqli gedib. Mən açıqlamamda demişdim ki, AXC hakimiyyəti təcrübəsizlikdən Kəlbəcərdə və hakimiyyəti saxlamaq məsələsində uduzub. Təcrübəsizlikdən Rusiya ilə gedən danışıqlarda uduzub və nəticədə Kəlbəcər ermənilərin əlinə keçib. Mən açıqlamamda qətiyyətlə deməmişəm ki, Xalq Cəbhəsi hakimiyyəti Kəlbəcəri hansısa danışıqların nəticəsi olaraq ermənilərə verib və bununla da xalqa, dövlətə xəyanət edib. Təcrübəsizlikdən hansısa danışıqlarda uduzmaq başqa şeydir, xəyanət, torpağı düşməne vermək başqa şey.

Azərbaycanda tam formalaşmamış bir ordu var idi, amma buna baxmayaraq, ordu yaxşı vuruşurdu. Apanılan danışıqların ana xəttində isə belə bir fikir hakim idi ki, ermənilər Dağlıq Qarabağdan kənara çıxıb ərazilər tutsa, beynəlxalq hüquq bunu ermənilərin ətraf əraziləri işğal etməsi kimi tanıyacaq. Düzdür, ermənilərin Kəlbəcəri işğal etməsindən sonra BMT Təhlükəsizlik Şurasının 822 sayılı qətnaməsi qəbul edildi, amma bir həqiqətdir ki, siyasi cəhətdən naşillik üzündən Azərbaycan ərazisini itirdi. Çünki bundan önce Laçın

nı itirmişdi. Halbuki Laçın da Dağlıq Qarabağa aid deyildi. Lakin Laçın işğal olunanda ermənilərə qarşı heç bir qətnamə-filan qəbul olunmamışdı. Belə bir təcrübə də ortada olduğu halda hakimiyyət danışıqlarda aldanmamalı idi. Mən əslində o dövrdə yaradılmış deputat istintaq komissiyasının gəldiyi siyasi nəticəyə əsasən fikir bildirmişəm və bildiriməm".

C.Nuriyevin sözlərinə görə, deputat istintaq komissiyası belə bir nəticəyə gəlmişdi ki, siyasi təcrübəsizliyə görə biz Rusiyanın və ermənilərin atacağı addımları görə bilmədik:

"Mənim açıqlamama o dövrdə hakimiyyət təmsilçilərindən reaksiyalar var. Səhvi etiraf etmək nədənsə hər kəs üçün çox ağır olur. Pənah Hüseyn mənə zəng eləmişdi. Mən ona da söhbətin nədən getdiyini izah etmişəm. Biz öz gördüyümüzü, başa düşdüyümüzü, yanlışlıqlarımızı etiraf edə bilmiriksə, bu, o deməkdir ki, biz ancaq qışqırmaqla məşğuluq, bütün günahları öz üzərimizdən atırıq. Bu bir aksiomadır ki, əgər hansısa hakimiyyətin zamanında dövlətin ərazisi düşmənlər tərəfindən işğal olunubsa, buna görə həmin hakimiyyət məsuliyyət daşmalıdır. Ən azı siyasi, mədəni məsuliyyət daşmalıdır. Burada qeyri-adi bir şey yoxdur. Fikirlərim o demək deyil ki, mən Elçibəy hakimiyyətini məqsədli şəkildə xəyanətdə ittiham edirəm. Burada xəyanətdən, satqınlıqdan söhbət getmir. Kəlbəcərin işğalı cəmi iki ay sonra Xalq Cəbhəsinin hakimiyyətdən getməsi ilə nəticələndi. Kim istəyirdi ki, hakimiyyətdən getsin? Yol verilən səhvlər siyasi təcrübəsizlikdən irəli gəlirdi və bu siyasi təcrübəsizlik də həm Kəlbəcər məsələsində, həm də hakimiyyət məsələsində məğlubiyyətlə nəticələndi. Siyasi təcrübəsizliyimizdən ruslar er-

mənilərin əli ilə yararlandı. Biz qarşı vuruşların içində kifayət qədər rus, ASALA terror təşkilatının üzvləri, PKK-çılar da var idi. Bunlar kifayət qədər hazırlıqlı idilər. Biz hərbi məğlubiyyətlə yanaşı, siyasi məğlubiyyətlə də uğradıq. Xalq Cəbhəsi hakimiyyətinin yıxılma səbəbi də bu oldu. Bunu qəbul etmək lazımdır. Xəyanətdən isə söhbət gedə bilməz. O hakimiyyətdəkilərin hamısı milli fanatlar idi. Fanatizm ayrı şeydir, siyasi şeydir. Siyasi cəhətdən yetkin olmadığımız üçün bizi danışıqlar masasında aldadıblar".

C.Nuriyev qeyd etdi ki, Rusiyanın Azərbaycanda o zamanlı səfiri Volter Şonya əlindən gələni edirdi ki, Azərbaycan səhv yola yönəlsin və Azərbaycan Qarabağ məsələsində uduzsun. Hakimiyyətin siyasi təcrübəsizliyi nəticəsində Şonya, belə demək mümkünsə, məqsədinə nail ola bildi: "Üstündən 25 il keçib bütün detallar yadımda deyil. Amma bütün hallarda deputat istintaq komissiyasının gəldiyi nəticə bu idi ki, siyasi danışıqlar mərhələsində biz uduzmuşuq. Burada xəyanətdən yox, siyasi təcrübəsizlikdən söhbət gedir".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Meyvə-tərəvəzi bahalaşdıran əsas amil - ixrac

İqtisadçı ekspertlər bazarda qiymətlərlə bağlı son durumu şərh edirlər

Ölkədə meyvə-tərəvəzin qiyməti görünməmiş həddədir: alma, armuddan tutmuş, xiyar-pomidora qədər. Bazara üz tutan hər kəs oradan narazı çıxır, çünki qiymətlər çox yüksəkdir. Xüsusilə də yaz olmasına rəğmən xiyar-pomidorun qiymətinin düşməməsi insanları ciddi şəkildə narazı salır.

Bir sıra ekspertlər qiymətlərin yüksək olmasında mövsümi amillərlə yanaşı, inhisarçılığın da mühüm rol oynadığını bildirirlər. Onların dediyinə görə, inhisarçılıq həm meyvə-tərəvəzin idxalında, həm istehsalında, həm də ixracında mövcuddur. Hansı ki, bu 3 tərəfin heç biri ölkədə qiymətlərin aşağı düşməsində maraqlı deyil. Bahalaşmaya səbəb olan digər amil kimi ölkədən meyvə-tərəvəz ixracının sürətlə artması göstərilir. Belə ki, onların fikrincə, daxili istehsalın artım sürəti xaricə ixracın artım sürətindən zəifdir. Buna görə də istehsal olunan məhsulun çoxu ixrac edilir, bu isə daxildə qiymətlərin bahalaşmasına səbəb olur.

Rəsmi statistika da Azərbaycandan meyvə-tərəvəz ixracının sürətlə artdığını göstərir. Belə ki, İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin mətbuat xidmətindən "Yeni Müsavat"a verilən məlumata görə, 2018-ci ilin yanvar-fevral ayları ərzində qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 241,7 milyon dollar və ya 2017-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 37,4 faiz artıb. Qeyd olunan

dövrə meyvə-tərəvəz ixracı 58,4 milyon dollar təşkil edib. Bu, 2017-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 50,9 faiz artım deməkdir.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Bitkiçilik şöbəsinin müdiri İmran Cümşüdoğun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, Azərbaycanda bazar iqtisadiyyatı olduğundan, qiymətləri bazar tənzimləyir: "Bizdə qiymətlər sərbəstdir, hər şeyin qiymətini bazar tənzimləyir. Kənd təsərrüfatı məhsulları ilə bağlı həmişə ilin bu vaxtlarında müəyyən bahalıq müşahidə olunur. Bu, mövsümi xarakter daşıyır - köhnə ildə istehsal olunan məhsullar azalır, yenilər isə hələ bazara çıxmayıb, yaxud yeni-yeni çıxmağa başlayır. Üstəlik, bizim ixracımız var, yəni zamanda xaricdən idxalımız var".

Nazirlik rəsmisinin sözlərinə görə, kartof-soğan kimi məhsulların qiymətində hansısa ciddi artım qeydə alınmayıb: "Ötən il Azərbaycanda 913 min ton kartof istehsal olunub. Biz hər hektardan 150 sentnerlik məhsuldarlığa nail olmuşuq. Hazırda fərsə kartof bazara çıxmaqdadır. Son illərdə fərsə

kartof yetişdirilməsinə maraqlı deyil. Kənd təsərrüfatı məhsulları ilə bağlı həmişə ilin bu vaxtlarında müəyyən bahalıq müşahidə olunur. Bu, mövsümi xarakter daşıyır - köhnə ildə istehsal olunan məhsullar azalır, yenilər isə hələ bazara çıxmayıb, yaxud yeni-yeni çıxmağa başlayır. Üstəlik, bizim ixracımız var, yəni zamanda xaricdən idxalımız var".

vəzifələrdən biri budur ki, istehsal olunan məhsul ixrac olunaraq ölkəyə valyuta axınına təminat edilsin. Bu baxımdan, ixracın artması, coğrafiyasının genişlənməsi istehsalçılar üçün yaxşı stimuldur. Lakin mən demədim ki, ixrac artdığına görə qiymət artıb. Bu gün ixrac olunan əsasən böyük və müasir üsullarla qurulmuş təsərrüfatlarda istehsal edilən məhsullardır - yoxlamalardan keçmiş, sertifikatlaşmış formada. Xırda təsərrüfatlarda, həyatıyanı sahələrdə becərilən məhsullar isə daxili bazarda satılır. Bunlar orqanik və yüksək keyfiyyətli məhsullardır".

İ.Cümşüdoğun onu da bildirdi ki, hazırkı qiymətlər əslində

kənd təsərrüfatı istehsalçıları qane etmir: "İstehsalçıların xərcləri xeyli artıb - baxmayaq ki, dövlət hər tərəfdən dəstək verir, istehsalçılar deyirlər ki, xərcləri artdığına görə qiymətlər onları tam qane etmir".

Azərbaycan Meyvə-Tərəvəz İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyasının rəhbəri Bəşir Quliyev də bildirir ki, qiymətlərin bahalaşması bir sıra amillərlə bağlıdır: "Birincisi, mövsümi amildir. Hər il bu vaxtlar bazarda məhsul azalır deyə qiymətlər qalxır. İkinci amil bu qış havanın tutqun keçməsidir. Qaranlıq havalar çox oldu, biz heç belə gözləmərdik. İqlim şəraiti kəskin şəkildə əlverişsiz olduğuna görə martın

əvvəlində olan dövrdə - yanvar-fevral aylarında istehsal həcmi yanvar-iyul ayları arasında düşdü. Üçüncü amil isə əlbəttə, ixracın artmasıdır. İxrac hər il azı 30-35 faiz artır. Bilirsiniz, qış aylarında xiyar-pomidoru az alıb az yemək olar - mövsümü deyil. Yeni bu gün ixracın artması, istehsalçıların daha çox qazanc əldə etməsi deməkdir. Daha çox qazanc isə növbəti illərdə istehsalı artırmaq üçün sərmayə yatırılması imkanının yaranması deməkdir. Bu gün istixana təsərrüfatçılığının maraqlı haldan çox artıb, imkanı olan hər kəs bu sahəyə yatırım edir. Ona görə ki, məhsulu ixrac edib gəlir götürmək mümkündür. Hələ ki, ixracın artım sürəti istehsalın artım sürətindən yüksəkdir. Bazar da elədir ki, təklif tələbdən az olan kimi qiymətlər artır".

B.Quliyevin sözlərinə görə, meyvə-tərəvəzin ixrac ölkəsi olaraq Rusiya ən böyük və ən cəlbedici bazardır: "Avropa ölkələri sanksiyalar üzündən bu bazardan məhrum olub. Onların boşalan yerini biz tuturuq. Bu günlərdə mənim İtaliyadakı həmkarım gəlmişdi. Söhbət əsnasında mən gördüm ki, onlar Rusiya bazarını itirməklərinə görə necə təəssüflənirlər. Onlar bilirlər ki, bir daha Rusiya bazarlarındakı yerlərini bərpa edə bilməyəcəklər. Son beş ildə biz Rusiya bazarında möhkəmlənmişik, öz payımızı artırıbmışıq, hələ nə qədər də artırırıla bilərik".

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

Suriyada hökumətə qarşı növbəti dəfə kimyəvi silah istifadəsi ittihamı irəli sürülüb. İddialara görə, Dəməşqin şimalında Şərqi Quta bölgəsində yerləşən və silahlı islamçıların nəzarətində olan sonuncu məntəqə hesab edilən Duma qəsəbəsində şənbə günü axşam kimyəvi silah istifadə olunub. İlk məlumatlara əsasən, hücum nəticəsində 70 nəfər ölüb, bir neçə yüz nəfər, bəzi məlumatlara görə, 500 nəfər zəhərlənib.

Dəməşq və ətrafında atəşkəsə nəzarət edən Rusiya hökuməti Suriya hökumət qüvvələrinin kimyəvi silahdan istifadə etdiyi ilə bağlı ittihamları rədd edib. Ancaq artıq dünya mediasında kimyəvi silahın hökumət qüvvələri tərəfindən istifadə olunması ilə bağlı xəbərlər yayılıb. Artıq ABŞ və Fransa da hadisəyə münasibət bildirib. Kimyəvi silah hücumuna görə Suriya prezidentinin ünvanına "heyvan" deyə xitab edən ABŞ prezidenti Donald Tramp Suriyada kimyəvi silahla hücumu görə İran və Rusiyanı günahlandırır. BBC-nin məlumatına görə, Tramp deyib ki, buna görə "böyük əvəz ödəniləcək". Sitat: "Heyvan Əsədi dəstəkləyən prezident Putin, Rusiya və İran məsuliyyət daşıyır. Bunun böyük cavabı olacaq".

Artıq Suriya prezidenti Bəşər Əsəd də Dumada baş verənlərə münasibət bildirib. Bəşər Əsəd kimyəvi hücumu təkzib edib. Əsəd bu xəbərlərin həqiqəti əks etdirmədiyini, daha çox terrorçuları qorumaq məqsədi daşdığını deyib.

Hadisədən qısa müddət sonra Fransa prezidenti Suriya hakimiyyətini ittiham edib və Suriyaya zərbə endirməklə hədələyib.

Tramp və Makron Əsədi hədələdi, İsrail Hümsdəki bazanı vurdu

Suriyada növbəti "kimyəvi silah" ittihamları gərginliyi artırır

Xatırladaq ki, ötən il aprelin 4-də Xan Şeyxun məntəqəsində Suriya ordusunun kimyəvi silahdan istifadə etməsi iddialarının ardınca aprelin 7-də ABŞ hərbi dəniz qüvvələri Aralıq dənizindən Hums yaxınlığında yerləşən "Şyrat" hərbi hava bazasını bombalamışdı. Bazaya 59 ədəd "Tomhavr" raketləri atılmışdı.

Maraqlıdır ki, bu hadisədən düz bir il sonra yenidən Suriya hakimiyyətinin Şərqi Quta rayonunda növbəti dəfə kimyəvi silahlardan istifadə etdiyi iddiaları yayılıb. Və paralel olaraq Qərb ölkələri Əsədi ittiham edib.

Suriya hökuməti isə kimyəvi silah ittihamlarının Dəməşqi zərərsizləşdirmək üçün qurulmuş qurğu olduğunu iddia edir. Məsələ ondadır ki, Şərqi Quta rayonunda əməliyyatlar ötən ay başlayıb və Dəməşqin şimalında yerləşən əhalinin sıx yaşadığı bu bölgə sürətlə təmizlənib. Buradakı silahlı islamçıların bir qismi hökumətin ayırdığı avtobuslarla şimala - İdlibə göndərilib. Yalnız Duma rayonunda yerləşən daha çox Səudiyyə Ərəbistanına yaxın hesab olunan radikal islamçı "Ceyşul İslam" qruplaşması müqavimət göstər-

məkdə davam edəcəyini bəyan edib. Ancaq Dumada da mühasirələr daralıb və silahlılar 48 saat ərzində İdlibə köçməyə razılaşıblar. Ancaq bütün bu danışıqların gətirdiyi bir zamanda hökumətin kimyəvi silahdan istifadəsi iddiaları aranı qatıb.

İndi təbii ki, Rusiya, İran kimi ölkələr kimyəvi silah ittihamlarını qəbul etmirlər. Əsas arqument kimi, Bəşər Əsədin əlində olan kimyəvi silahların BMT müfəttişlərinin nəzarəti altında 2013-cü ildə ləğv edildiyi göstərilir. Bundan başqa hadisədən dərhal sonra müstəqil araşdırmalar

aparılmadan Suriya hakimiyyətinin ittiham olunması qarşı tərəfin etirazlarına səbəb olur.

Ancaq indi döyüş meydanı o qədər qarışıqdır ki, bu iddiaları obyektiv araşdırmaq demək olar ki, mümkünsüzdür. Kimyəvi hücumun kimin tərəfindən həyata keçirildiyi Xan Şeyxun hadisələrində olduğu kimi, sirr olaraq qalacaq. Ancaq bunun əvəzində Qərb və Rusiya-İran tandemi arasında növbəti dəfə Suriya gərginliyini artırdı.

Bütün bu ittihamlar davam etdiyi bir zamanda İsrail aviasiyası Suriyanı növbəti dəfə bombalayıb. İlk məlumatlara görə, Livan ərazisində hərəkət edən İsrail məxsus F-15 təyyarələri Suriyanın Hums vilayətində yerləşən Tiyas (T4) hərbi hava bazasını raket atəşinə tutub. Suriya mənbələrinin məlumatına görə, Suriya Hava-Hücumundan Müdafiə Qüvvələri raketlərin bəzisini qeydə alsalar da hərbi aerodrom bombardman edilib, ilkin məlumatlara görə, bombardman zamanı 14 hərbi öldürülüb. Ölənlər arasında 3-ü İran ordusunun qulluqçuları olub. Bunlar Seyid Əmmar Musəvi, Mehdi Lütfi və Əkbər Cənnəti adlı şəxslər olub.

İsrail tərəfi hava zərbələri

rini sözügedən bazadan İranın istifadə etməsi ilə əsaslandırılıb. İsrail son zamanlar tez-tez İranın Suriyada daimi hərbi baza qurmağa çalışdığını və bu bazaların İsrail üçün potensial təhdid olduğunu bəyan edir. Ancaq hava zərbələrinin məhz bu ərəfəyə, yeni Suriyanın kimyəvi silahdan istifadə etməsi ilə bağlı iddialarla eyni vaxta təyin olunması planlı əməliyyat olub. Çünki hava zərbələrinin ilk saatlarında bunu hansı dövlətin həyata keçirdiyi bilinməyib. Daha əvvəlki gün ABŞ və Fransanın Suriyanı təhdid edən açıqlamaları olub. Bu səbəbdən də ilk şübhələr ABŞ və Fransaya yönəlib. Ancaq daha sonra hər iki ölkədən təkzib gəlib və zərbələrin Livan üzərindən İsrail qırıcıları tərəfindən töredildiyi belli olub.

Ancaq maraqlıdır ki, Rusiya, eləcə də Livan hava hücumundan müdafiə sistemləri də bu zərbələri "tuta bilməyib". İsrail isə hava zərbələrindən əvvəl ABŞ tərəfini məlumatlandırdığını bəyan edib. Suriyada hökumətin daha da güclənməsi və savaşın bitməsi ehtimalı heç də hamını razı salmır. Bu səbəbdən də qarşıdakı günlərdə savaşın daha da alovlanması riski var.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

İsrail və Fələstin "fəlakət günü" nə hazırlaşır

Martın 30-dan başlayaraq Qəzza zolağında fələstinlilər "Torpaq günü"nin 42-ci ili münasibətilə yürüşlərə başlayıb. 2006-cı ildən bu yana İsrailin Qəzzaya tətbiq etdiyi blokadanın ləğv olunması və sürgün olunduqları torpaqlara qayıtmaq tələbi ilə keçirilən yürüşə İsrail ordusu müdaxilə edib. İsrail hərbiçilərinin yürüşçülərə qarşı həqiqi güllələrdən istifadə etməsi nəticəsində bu günə qədər 32 nəfər ölüb, 2500-dən çox insan yaralanıb. Onların bir çoxu güllə yarası alıb.

Yürüşün 6 həftə davam etməsi planlaşdırılır. Çünki mayın 15-də İsrailin yaranmasının 70 ili tamam olacaq və ABŞ prezidenti Donald Trampın imzaladığı qərara əsasən Amerikanın İsraildəki səfirliyi Təl-Əvivdən Qüdsə köçürüləcək.

İsrail isə hər dəfə olduğu

kimi, bu dəfə də etiraz edən fələstinlilərə qarşı həddindən artıq sərt davranıb. Dinc yürüşçülərə qarşı ordu qüvvələri göndərilib və bu zaman onlara həqiqi güllələrdən atəş açmaq icazəsi verilib. Baş verən hadisə bütün dünyada sərt etiraz doğurub. BMT baş katibi baş verənləri qınayıb. Ancaq BMT-nin dinc insanlara qarşı silahdan istifadə ilə bağlı istintaqına İsrail hökuməti icazə verməyib. Beynəlxalq təşkilatın iki dəfə müraciət etməsinə baxmayaraq, İsrail hökuməti belə bir istintaqa icazə verməyəcəyini bəyan edib. Müdafiə naziri Aviqdor Liberman isə hərbiçiləri tərifləyib. Liberman özü şahid ifadələrinə əsasən fələstinlilərin yürüşünü "dron" vasitəsilə canlı

izləyib, baş verənlərdən xəbəri olub. Ancaq İsrail ordusu bu iddianı təkzib edib.

İsrail ordusu öldürülən fələstinlilərin əksəriyyətinin Hamas üzvü olduğunu və silahlı müqavimət göstərdiyini iddia edib. Ancaq o da məlum olub ki, öldürülənlərdən biri fələstinli jurnalist olub və o, üzərinə PRESS yazılmış gödəkcədə olub.

Dünyada isə etirazlar davam edir. Bazar günü Londonda bir qrup hökumət binası qarşısına gələrək etiraz edib. Onlar baş nazir Tereza Meyin İsrailin Qəzzadakı hərəkətlərini pisləməyi tələb edib. İsrail isə geri çəkilmək niyyətində deyil. Təl-Əviv gələn ay İsrail dövlətinin qurulmasının 70 illiyini qeyd edəcək və görünür, bununla bağlı bir

sıra hazırlıqlar həyata keçirilir. Həmçinin ehtimal ki, yəhudi dövləti etirazların genişlənmək may ayında kütləvi bir ümumxalq yürüşünə çevriləcəyindən ehtiyat etdiyi üçün onu yatırmağa çalışır.

Qeyd edək ki, hər il mayın 15-də Fələstində "Nakbə günü", yəni "fəlakət günü" keçirilir. İsrailin yaradılması və Fələstinin bölünüb parçalanması və işğal olunmasının rəsmiləşdiyi gün hesab olunan 15 may fəlakət günü kimi Fələstin ərazilərində və dünyanın fərqli guşələrində yaşayan fələstinlilər tərəfindən qeyd olunur. Bu il isə 15 mayın xüsusi əhəmiyyəti var. Çünki İsrailin yaranmasının, yeni "böyük fəlakətin" 70 ili tamam olur. Fələstində şərtlər isə hələ də dəyişməyib, yenə də evləri sökülən, sürgün edilən fələstinlilər etiraz edir və İsrail hərbiçiləri onları qətlə yetirir. Demək olar ki, 70 il davam edən eyni mənzərə.

İsrail 2005-ci ilə qədər

Qəzzada başlayan yürüşlər 6 həftə davam edəcək; daha ciddi toqquşmaların olması gözlənilir

Qəzza zolağını işğal altında saxlasa da, sonradan ordunu geri çəkib, ancaq hazırda Qəzza zolağı 3 tərəfdən, o cümlədən dənizdən İsrailin blokadasındadır. Cənubdan Misirle olan sərhəd isə faktiki olaraq bağlanıb və yalnız zəruri hallar üçün keçid imkanı tanınır. Ancaq blokada ya baxmayaraq Qəzzada hərbi güc var və Hamas, İs-

lami Cihad kimi qruplaşmalar İsrail üçün hər an ciddi başağrısına çevrilə bilər. Bu səbəbdən də İsrail Fələstində xalq hərəkətini və kütləvi müqaviməti körükləyə biləcək istənilən aksiya və hərəkətliyə sərt reaksiya verir, başlamamışdan qarşısını almağa çalışır.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

8 gün əvvəl itkin düşən Xəzər rayonu, Türkan qəsəbə sakini 1996-cı il təvəllüdü Balabəy Azər oğlu Balabəyovdan hələ də xəbər yoxdur. Balabəy Balabəyov aprelin 1-də operator vəzifəsində çalışdığı Xətai rayonu, Günəşli qəsəbəsində yerləşən "Şah petrol" yanacaq doldurma məntəqəsindən (YDM) yoxa çıxıb. Onun yaxınları, valideynləri itkin düşməsində YDM sahibini günahkar bilirlər.

"Balabəyin atası Azər Balabəyov Xətai Rayon Polis İdarəsinin 35-ci polis bölməsində ərizə yazdı, göstərdi ki, Balabəyin itkin düşməsində günahkar Vidadi müəllimdir. Vidadi müəllim YDM-in sahibidir. Ora bir neçə mətbuat nümayəndəsi gəndən sonra bizə yanacaq doldurma məntəqəsindən zəng edib dedilər ki, gəlin kameralara baxın. Halbuki biz hələ də bir neçə gün yanacaq doldurma məntəqəsinin sahibi Vidadi müəllimlə görüşmüşdük. Ona dedik ki, imkan ver, şərait yarat, kameraların yaddaşındakı görüntülərə baxaq. İmkan vermədi. Bu gün artıq 8-ci gündür ki, Balabəydən xəbər yoxdur. Bu müddətdə kameraların yaddaşını silə bilirdilər. Bizə Balabəy iş yerindən itkin düşən gün niyə kameraların yaddaşını göstərmədilər?" Bunu itkin düşən Balabəy Balabəyovun yaxın qohumu Vüqar Əmirov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında deyib. Onun sözlərinə görə, hərbi xidmətdən qayıdan Balabəy Balabəyov "Şah oyl" YDM-də işə düzəlib, vali-

8 gün öncə itkin düşən YDM operatorundan xəbər yoxdur

Balabəy Balabəyovun qohumları yanacaq doldurma məntəqəsinin rəhbərliyinə qarşı ilginclik iddialar irəli sürür

deynlərinə dəstək olub: "Məntəqədə işlədiyi müddətdə Balabəyin 4-5 dəfə kəsiri olub. Hər dəfə yanacaq doldurma mən-

təqəsinin sahibi deyib ki, kəsirin var. Həmin kəsiri 15-20 manat aşmayıb. O da çatışmayan pulu anasından alaraq aparıb

verib. Martın 31-də Balabəy növbəti dəfə işə gedib. Aprelin 1-də yanacaq doldurma məntəqəsinin sahibi Vidadi onun atası Azər Balabəyovə zəng vurub, deyib ki, oğlunun 431 manat kəsiri var. 1 günün içində Balabəyin 431 manat borcu necə yarana bilərdi? Bunu bilən yoxdur. Bir də ki, əgər Balabəyin dəfələrlə kəsiri yaranırsa, onu niyə işdə saxlayırdılar? Yanacaq doldurma məntəqəsində hər tərəfdə kameralar quraşdırılıb. Balabəy oradan nə vaxt, kiminlə gedibse həmin kameraların yaddaşında olub. Belə bir halda Vidadi müəllimin nə marağı vardı ki, bizə kameralara baxmağa imkan vermədi? Məsələ ictimailəşəndən sonra, işə polis qarışandan sonra bizə xəbər gəndir ki, gəlin kameralara baxın. Həmin "zapravka"da çalışanların əksəriyyəti, Vidadi müəllimin özü də radikal təma-

yüllü tərifiyə mənsubdurlar, biz bilən vəhabidirlər. Bizimlə görüşəndə Vidadi müəllim dedi ki, Balabəy hasardan hoppandı, qaçdı. Belə də uydurma olar? Özü də dedik ki, kameraların göstər, görək Balabəy haradan qaçıb? Bəlkə elə döyüb öldürüb basdırmıyıq?"

Vüqar Əmirov deyir ki, Balabəy Balabəyovun itkin düşməsi ilə bağlı Xətai Rayon Polis İdarəsi tərəfindən axtarış elan olunub: "Balabəyin itkin düşməsində "Şah oyl" yanacaq doldurma məntəqəsinin sahibi Vidadi müəllimi günahkar bilirəm. Əgər Balabəyin 431 manat kəsiri olubsa, onu Vidadi müəllim yanında saxlayıb verməli idi. Vidadi müəllim Balabəyin atası ilə danışıb, deyib ki, oğlunun kəsiri var. Atası da Balabəylə əlaqə saxlayıb. Balabəy telefonda atasına ağılaya deyib ki, onun kəsiri

yoxdur. Onu döyüblər, nəse ediblər ki, atası ilə danışanda ağlayıb. Sonra da sosial şəbəkədə status yazıb ki, mənə şərlədilər, mən bu həyatda olmayacağam, günahkarlar cəzalandırılacaq. Həmin statusu da polisə təqdim etdik".

Xətai Rayon Polis İdarəsinin 35-ci polis bölməsindən criminal.az-a bildirilib ki, Balabəy Balabəyovun axtarışları davam etdirilir: "Balabəy Balabəyovun itkin düşməsi faktı təhqiqatdadır. Onun taleyi barədə konkret nə isə demək çətindir. Onun yoxa çıxmasında dini məsələyə gəlinçə, Balabəy dindar olmayıb".

Balabəy Balabəyovun yeri haqda məlumat olanlardan Xətai Rayon Polis İdarəsinə və ya fotodakı telefon nömrələrinə məlumat vermələri xahiş olunur.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV**
"Yeni Müsavat"

Quşların səbəb olduğu təyyarə qəzaları

Müəmmalı aviaqəzaların bir çoxunun bu üzdən baş verdiyi bildirilir

Quşlarla təyyarələrin çarpışması hər zaman olub. Bunun ilk nümunəsi 1910-cu ilə aiddir. Bir qağayı Kaliforniya səmalarında uçan təyyarənin pərinə ilişərək, onu hərəksiz hala gətirib. Nəticədə təyyarə yerə düşüb və pilot ölüb.

Birinci Dünya müharibəsində də bunun kimi bir neçə çarpışma olub. Amma əsas təhlükə daha çox təyyarənin göy üzündə uçuşu İkinci Dünya müharibəsində baş verib. Həmin vaxt qəzaların sayı heç də az deyildi. Quşlarla toqquşma nəticəsində zərər gören və ya parçalanan təyyarələrin dəqiq sayı isə çox güman ki, heç vaxt öyrənilə bilməyəcək. Səbəbi anlaşılmayan hava qəzalarının böyük bir bölümünün bu şəkildə baş verdiyi dəqiqdir.

"Time" jurnalında yayımlanmış bir sənəddə təkə Amerikada quşlarla toqquşan təyyarələrin sayının həftədə 2-yə qədər artdığı bildirilir. Bu rəqəm xüsusən quşların köç mövsümündə daha da artmaqdadır. Jetlərin sayının artması isə vəziyyəti daha da ciddiləşdirib.

Ən böyük təhlükə iri quşlardan gəlməklə yanaşı, kiçik quşlar da qəzalar üçün yetərincə ciddi səbəb ola bilər. Bir səçə böyük bir kəşf təyyarəsinin önündəki külək sipərinə özünü vurub, bunu dələkə təyyarənin içinə düşüb və pilo-

tu eniş etmək zorunda qoyub.

Bir təyyarə ilə iri quş sürüləri arasındakı çarpışmalarda istər təyyarə, istərsə içindəkilər təhlükə yaşamaqdadır. Gecə 2400 metr yüksəklikdə uçan bir təyyarə beş durnadan ibarət bir sürü ilə toqquşmuşdu. Durnalardan biri bu arada təyyarənin sol qanadı ilə toqquşaraq qəzaya səbəb olmuşdu.

Qəzanın ölümə nəticələnməsi üçün təyyarənin böyük quşlardan ibarət bir sürü ilə qarşılaşması da şərt deyil. Bir yaban ördəyi qarşısındakı küləyi dələkə pilotun sifətinə çarpıb və sonuncunun nəzarəti itirərək, təyyarənin dənizə düşməsinə səbəb olmuşdu. İngilis ordusuna aid bir təyyarə də Afrikada iki ağ leyləklə çarpışmışdı. Bunun nəticəsində təyyarə yerə çarpılaraq tamamilən yanıb.

Londonun "Daily Mail" qəzetində çıxan bir xəbərə görə, bir quş Spitfire tipli bir təyyarənin külək sipərinə parçalayaraq uçağın içinə düşüb. Halbuki sözügedən şüşə güllə keçirməzdir və ən azından 3,5 - 4 sm qalınlığındadır.

Bir başqa təyyarə də saatda 650 kilometrə uçarkən bir ördəklə çarpışmışdı. Qəzasız-bəlasız enişdən sonra təyyarənin sol qanadında ördək başı böyüklüyündə bir delik görülmüşdü. Halbuki "Spitfire" tipindəki bir təyyarənin qanadında belə bir deşik açma biləcək üçün güclü bir çəkilə ora zərbələr endirməyə ehtiyac vardır. Təyyarə qanadlarının altına baxanda isə əzik bir sümük, tük və et kütləsi halında bir ördək meydanı çıxıb. Bu 2 kiloluq ördəyin başı boyda kiçik bir deşikdən keçməsi inanılmazdır deyil. Aparılan hesablar, ördəyin qanadla 5 tonluq bir qüvvətlə toqquşduğu, quşu ordan keçirmək üçün lazımı

təzyiqin isə bir kvadrat santimetr üçün 1 ton olduğunu ortaya çıxarıb.

Fransızların müharibə üçün təlim keçdiyi qartal

Fransızlar 2-ci Dünya müharibəsində qartalları düşmən təyyarələrinə hücum etdirməyə öyrətdirmişdilər. İnsanlara inanılmaz kimi görünməklə bərabər, bir qartalın hücumuna qarşı özünü qoruya biləcək təyyarə azdır. Yaxşı təlim görmüş bir qartal sürüsünün, sürətlə və dimdikləri ilə, eləcə də pəncələrinin qüvvəti sayəsində ən güclü bir hava nəqliyyat vasitəsinə bir neçə saniyənin içində məhv etməsi o qədər

xoş deyil. Quşların arasında təyyarələrə hücum etməyə ən həvəli olanlar qartallardır. İngilis Hava Nazirliyi qartallardan başqa böyük quşların təhlükəsini 1934-cü ildə rəsmən sənədlərdə qeyd etmişdi.

Bununla birlikdə qartalların təyyarələrə hücum etdiyi halların çoxunda panikanın rol oynaması ehtimalı da qüvvəlidir. Amma qəsdən hücum kimi görünən hallar da çoxdur...

Şahzadə Corcs Bibesko-ya aid üç motorlu bir sənişin

təyyarəsi Hindistanda Allahabat yaxınlığında uçarkən pikə eniş keçən iki qartalın hücumuna məruz qalmışdı.

Təyyarələrə hücum edən tək quş qartal deyil. And sıra dağlarının yuxarısında uçan təyyarələrin kondorların hücumuna məruz qaldıqları hallar çox olub. Davamlı olaraq bir tarlanın yuxarısında dolayan təyyarə də hər dəfəsində bir kral quşunun hücumuna hədəf olub, təyyarə uzaqlaşana qədər quş onun arxasından uçub.

Fransanın bir şəhərində də bəzi kiçik qarğaların kilsə qüllələrindəki yuvalarından qalxıb keçən təyyarələrin üzərinə atıldığını, onlara yapışdıqları, hücum etdikləri görüldü.

İngiltərədə bir zooparkın yuxarısında uçan bir planor isə tutuquşunun hücumuna məruz qalıb. Eybəcər səs çıxaran quş pilota dimdiyi və pəncələri ilə hücum edib, 400 metr boyunca planorun arxasınca uçub.

Bunların nadir hallar olmasına şübhə yoxdur. Günümüzdəki pilotların qənaəti isə budur ki, əgər təyyarələr uçuş halındakı quşlara narahatlıq yaratmırsa, bu halda onlar təyyarələrə hər hansı formada hücum etmirlər.

□ **Sevinc TELMANQIZI**
"Yeni Müsavat"

Elan

Aouil Nayef Hassanın adına olan Azərbaycan Respublikasının ərazisində müvəqqəti yaşayış vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İnsan xaricə getdikdə vətəni üçün niyə darıxır? Bunun sosioloji və psixoloji tərəfləri nədir? Bu sual çoxlarını düşündürür. Düzdür, bəzən kiminsə xarici ölkədə komfortlu həyat sürdüyünü, bunun üçün vətəninə laqeyd olduğunu, doğma insanlar üçün darıxmadığını da eşidirik. Amma əksəriyyət belə deyil.

Bir məqamı da qeyd edək ki, vətəndən kənarda olanların əksəriyyətinin problemlərindən birinin yeməklə bağlı olduğu sirr deyil. Xaricdə təhsil alan və yaxud daimi yaşayan həmvətənlərimizin mü sahibələrindən belə məlum olur ki, onlar daha çox milli yeməklərdən dolma, plov, xəngəl, dovğanın və şirniyyatlarımızın həsrətində olur, ələlxüsus da bayram günlərində. Bu təamları orada hazırlayanda belə həmin dadı vermədiyini bildirirlər.

Mövzu ilə bağlı hazırda Ankarada yaşayan psixoloq Vəfa Rəşidova "Yeni Müsavat"a danışdı:

"Belə bir deyim var, insanın xəmiri nə ilə yoğurulubsa, o cür olur. Xaricdə yaşayan insan vətəndən uzaqda 50-60 il də yaşasa da mütləq onun xəmiri harada, hansı formada yoğurulubsa, onu özləyəcək, onun üçün darıxacaq. Yəni insan xarici ölkədə nə qədər komfortlu, yaxşı yaşasa da, onun öz ölkəsi, dostları, qohumları, uşaqlığı ilə bağlı xatirələri var. Əlbəttə

Vətəndən kənardə niyə darıxırıq...

Əhməd Qəşəmoğlu: "Xarici ölkədə ana dilində eşitdiyən ağır söz belə adama doğma gəlir"

Vəfa Rəşidova: "Bəzən insan xarici ölkədə 10 il yaşasa belə, yenə də adaptasiya olunmur, bunun adını isə "darıxmaq" qoyur"

ki, bu hissləri yaşamış insan xaricdə nə qədər xoşbəxt yaşasa da bir gözü vətəninə olur.

Bir məqam da var, ümumiyyətlə, insan nə qədər dərin düşüncəyə malik olsa da, xarici ölkədə yaşayanda bütün həqiqətləri başa düşür və kənardan görür. Bu həm dəhşətli, həm də gözəldir. Çünki insan xarici ölkədə olduğu zaman sanki kənardan dayanıb öz məmləkətini film kimi izləyir. Bu çox qəribə bir

hissdir və izlədikcə həqiqətləri anlayırsan. Eyni zamanda elə bir incəlikləri görürsən ki, az qala bəzən düşünməkdən ağılı itirirsən.

Bəzən deyirlər ki, filankəs öz vətəninə o qədər də bağlı deyil. Yəni onun üçün xaricdə və yaxud vətəninə yaşamaq fərq etmir. Amma əslində belə deyil. İnsan əgər uzaqda dırsa, o, vətəni üçün mütləq darıxacaq. Hətta öz ölkəsi, onun coğrafiyası, dəyərləri haqqında az bilənlər, buna

"ağız büzənlər" belə öz ölkəsi üçün darıxır, bu hissləri yaşayır.

Xaricdə yaşayan bütün insanlar üçün adaptasiya dövrü var. Bəzən insan xarici ölkədə 10 il yaşasa belə, yenə də adaptasiya olunmur. Bunun adını isə "darıxmaq" qoyur, amma məsələ başqadır. Əslində isə adaptasiya dövrünü keçə bilməyib, hər şeyi öz ölkəsinə bağlayır, yaşadığı yerə öyrəşə bilmir.

Şəxsən mən isə mənə mən edən vətənim, içərişəhər, dostlarım, məhəlləmiz, yeməklərimiz üçün darıxıram".

Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu isə məsələnin həm psixoloji, həm də fizioloji tərəfləri olduğunu qeyd edib:

"Bu haqda mənim bir sıra məqalələrim də var. Yəni bu mövzu mənim üçün təzə deyil. Məsələ belədir ki, insan necə hava udur, qidalanırsa, eyni zamanda uşaqlıq illərindən formalaşaraq informasi-

ya mübadiləsi edir. İnsanın özünün müəyyən tip informasiyalara ehtiyacı var. Həmin informasiyalar insanın qəlbində müəyyən bir dəyərlərin formalaşmasında mühüm rol oynayır. Bunun üçün də insan xarici ölkədə olarkən həmin doğma mühit istər-istəməz ona şüuraltı təsir edir.

Bu hiss mənə də tanışdır. Çünki təhsilimi ölkədən kənardə, Moskvada almışam. Orada insanın öz doğmaları,

dili, ləhcəsi üçün nə dərəcədə darıxdığını yaxşı bilərəm. Xatırlayıram ki, gənclik illərimdə bir müddət Varşavaya getmişdim. O qədər darıxmışdım ki, bir dəfə küçədə bir azərbaycanlının doğma dilde nəse dediyini eşidib, az qala qaçıb yanına onu qucaqlayıram ki, doğma bir söz eşitdim. Hətta digər xarici ölkələrin birində təsadüfən azərbaycanlıların bir-birinə dediyi ağır sözləri eşitdim, inanın, doğma dilde söyüş belə adama doğma gəlir. Hansı ki, öz ölkəmizdə bu cür məqamlar adama qıcıqlandırıcı gəlir.

Yeməklərlə bağlı isə həm psixoloji, həm də fizioloji məqamlar var. İnsan istənilən yeməyi yeyərkən beyində həmişə ona reaksiya olur. Doğma yemək olanda sanki beynin rahat işləyir, yad yemək olanda isə beynin çətinlik çəkir".

□ **Halidə GƏRAY,**
Musavat.com

İsti havanın ardınca yenə soyuqlar gəlir?

Aprelin 9-dan başlayaraq ölkə ərazisində hava isinir. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentinin məlumatına görə, aprelin 9-da Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın temperaturu 14-19 dərəcə isti olacaq. Ən çox isti isə Naxçıvan Muxtar Respublikasında müşahidə olunub. Belə ki, bu regionda temperatur gecə 4-9, gündüz isə 21-26 dərəcə isti olub.

Aprelin 10-da da ölkə ərazisində hava şəraitinin isti keçəcəyi bildirilir. Qurumdan verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Səhər bəzi yerlərdə zəif duman olacaq. Mülayim şimal-qərb küləyi əsəcək, gündüz cənub-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq. Havanın temperaturunun Abşeron yarımadasında gecə 6-8, gündüz 15-19, Bakıda gecə 6-8, gündüz 17-19 dərəcə isti olacağı gözlənilir.

Azərbaycanın rayonlarında aprelin 10-da hava şəraitinin əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, aralıq güclənəcək. Havanın temperaturunun gecə 6-11, gündüz 18-23, dağlarda gecə 3-8, gündüz 11-16 dərəcə isti olacağı gözlənilir.

Bəs isti hava şəraiti neçə gün davam edəcək? Bəzi iddialara görə, isti hava şəraitindən sonra kəskin soyuqlar olacaq. Məsələ ilə bağlı Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentinin Proqnozlar Bürosunun direktoru Gülsad Məmmədova "Yeni Müsavat"a danışdı: "Bildiyiniz kimi, artıq bir neçə gündür ki, ölkə ərazisində mülayim hava şəraiti müşahidə olunur. Bu cür hava şəraitinin yaxın 2 gün ərazidə də davam edəcəyi gözlənilir".

Milli Ekoloji Proqnozlaşdırma Mərkəzinin rəhbəri Teyman Zeynalov isti hava şəraitinin aprel ayı üçün xarakterik olduğunu bildirib: "Aprel ayının əvvəlində bu cür istilər həmişə olub. Xatırlayıram ki, 1952-53-cü illərin mart ayında biz nazik geyimdə olub, dənizdə çimirdik, qızılgül yığırdıq. Amma indi hələ qızılgül yetişməyib.

Bəziləri bu cür istinin arxasında tufan gələcəyini deyir. Lakin bu cür proqnozlara inanmaq olmaz, tamamilə yanlış fikirdir. Əgər şimal küləyi əsəcəksə, havanın temperaturu 3-4 dərəcə aşağı enə bilər".

□ **Halidə GƏRAY,**
Musavat.com

Qışda aldığımız artıq çəkilərdən necə qurtulaq?

Dietoloq Leyla Zülfüqarlı: "35 yaşdan sonra çörəkdən tam imtina etmək lazımdır"

Havalər isindikcə hər kəs qış uzunu aldığı kilolardan necə qurtulacağı barədə düşünür. Qış aylarında qalın geyimlə artıq çəkilməyi gizlətmək olurdusa, artıq havalar isindiği üçün bu mümkün olmur. Buna görə də insanların bəziləri artıq çəkildən xilas olmaq üçün ya dietoloqa müraciət edir, ya idman zallarına üz tutur, ya da arıqladıcı çaylardan, dərman preparatlarından istifadə edir.

Ancaq dietoloqlar bu cür dərman və çaylar vasitəsilə arıqlayan insanların bu müalicə üsulunu saxladıqdan dərhal sonra sürətlə əvvəlki çəkirlərinin iki qatını aldıklarını deyirlər.

Bəs nə etməli? Artıq çəkildərdən düzgün yolla necə xilas ola bilərik?

Dietoloq Leyla Zülfüqarlı bildirdi ki, insanlar 35 yaşdan sonra çörəkdən tam imtina etməlidir: "Ümumiyyətlə, insan artıq 1-2 kilo almağa başlayanda belə buna ciddi yanaşmalıdır. Ancaq bizim insanlarda problem ondadır ki, kilonu alırlar və bu kilo alımı 10 kiloya çatanda başlayırlar təşvişə düşməyə ki, mən 10 kilo kökəlmişəm. İnsan 2-3 gündən bir çəkisini yoxlamalıdır. Əgər görsə ki, 500 qram, 1 kilo artıq çəki alıb, səhəri gün və ya bir gün sonra dietaya oturmaq, şokoladdan, şirniyyatlardan, yağlı yeməklərdən uzaqlaşmalıdır.

Təbii ki, bununla yanaşı idmana, məşqlərə də üstünlük verilməlidir. Bu yolla insan aldığı artıq bir kilo yarım atıb sonra yeməyini yeyə bilər. Buna diqqət etməyəndə insan o bir kilonun üstünə bir həftəyə 5-10 kilo ala bilər. Bəzən az kilo alımına fikir vermirlər. Çünki 2-3 kilo artıq çəki insanın bədənində elə də bilinmir. 5-10 kilo diqqət çəkir. Bir-iki kq artım normaldır. Elə insan olur stressdən kökəlir və ya davamlı qonaqlılarda olur deyə kökəlir. Əgər insan çox kökəlibsə, idman zallarına üz tutmalı, qaçıqla məşğul olmalı, açıq havada yeriməlidir. Artıq çəki insanın bütün bədənini puç edir. Artıq çəki hər tərəfdən xəstəlik deməkdir. Xarici ölkələrə diqqət yetirsəniz orada artıq çəkili insanların olmadığını görərsiniz. Çünki orada insanlar öz çəkiliyinə hörmətlə yanaşır. Mənim də insanlara tövsiyəm bu ola bilər ki, çəkiliyinə hür-

mətlə yanaşsınlar. Əgər 2 kilo artıqlarını görsələr, həmin dəqiqə dietaya oturmaq bu çəkildən qurtulmalıdırlar".

Dietoloq artıq çəkildən əziyyət çəkən insanların bu çəkildən qurtulması üçün kimyəvi dərmanlara üstünlük verməsini tövsiyə etmədiyini dedi: "Kimyəvi dərmanlara üstünlük verməsinlər. Çünki o, bədəne çox böyük ziyan vurur. Mən öz təcürbəmdən deyim ki, bu dərmanlardan istifadə edən insanlar müəyyən qədər çəkiliyini atırlar. Amma dərmanları bütün ömür boyu qəbul edə bilməzsən ki... Bir-iki ay qəbul edib arıqlayıb dərmanları bitirdikdən sonra çəki üstünə iki qat gəlir.

Bunu artıq dünya ölkələri də təsdiq edib. Çəkini ancaq məşq və dietik yeməklərlə atmaq sağlamlıq baxımından mümkündür və məsləhətlidir. Ümumiyyətlə, 35 yaşdan sonra çörəkdən tam imtina etmək lazımdır. Mən özüm də 35 yaşdan sonra çörək deyilən şey yemirəm. İldə bir dəfə tendir çörəyinin qırağını yeyərəm. Amma yeməklərin heç birini çörəklə yemirəm. Ancaq mağazalarda satılan dietik çörəklərdən istifadə edərəm. Kərə yağından istifadə etmək lazımdır. Deyirlər ki, kərə yağı adamı kökəldir. Amma bu belə deyil. Əksinə, kərə yağının tərkibində A vitamini var və bu vitamin insanın derisinə olduqca lazımlı bir vitamindir. Buna görə də insanlar səhər kərə yağı yeməyə qorxmasınlar. Ümumiyyətlə, səhər yeməyini yeməlidirlər ki, bədən yaxşı işləsin. Bizim insanlarda bir bəla var ki, çox zaman səhər yeməyi yemir, kofe içir və ya şirniyyatla çay içirlər. Günorta yeməyini fast-foodla keçirir, axşam yeməyində isə aş, bozbaş, dolma yeyib televizorun qarşısında uzanırlar. Bax, bizi də öldürən elə budur... Axşam ancaq böyük həcmdə salat yeyə bilərsən ki, sənin bütün mədəni tutsun".

□ **Günəl MANAFLI,**
"Yeni Müsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 76 (6965) 10 aprel 2018

Qadının çantasında kokain tapıldı, külək "günahkar" çıxdı

Amerika sakini olan bir qadın çantasında tapılan narkotiklə bağlı maraqlı açıqlama verib. Qadın deyib ki, güclü külək ucbatından narkotik onun çantasına düşüb. Fox News saytının xəbərinə görə, onun arqumentləri polisə inandırıcı görünməyib. İnsident Florida ştatındakı Fort-Pirs şəhərində baş verib. Polis 26 yaşlı Kennisiya Posini təhlükəli maşın sürdüyü üçün saxlayıb. Qız öz xətti üzrə hərəkət etməmiş. Yol polisi maşında mariyuana qoxusu hiss edib və qadının çantasını yoxlayıb. Orada isə mariyuana və kokain aşkarlayıb. Posi etiraf edib ki, mariyuana ona məxsusdur. Amma kokaini boynundan atıb. Çünki kokain saxlamağa görə türməyə göndərilə bilər: "Mən kokainlə bağlı heç nə bilmirəm. Çox güman ki, kokain külək nəticəsində pəncərədən mənim çantama düşüb".

Son nəticədə Posi kokain və mariyuana saxladığına görə məhkəmə qarşısına çıxıb. Amma onu girov qarşılığında azad ediblər.

Səhərlər bir dilim tort yesəniz...

Səhər yeməyində bir dilim tort yemək arıqlamağa kömək edir. Bunu türkiyəli alimlər sübut edir. Onların bildirdiyinə görə, 90 kilo ağırlığında olan bir adam bu üsulu tətbiq edərək, 8 ayda 20 kilo arıqlaya bilər. İsraildə Hebriv Universiteti və Ariel Universiteti artıq çəkili 193 nəfər üzərində aparılan araşdırma zamanı müəyyən olub ki, səhərlər bir dilim tort yeyənlər digərlərinə nisbətən daha tez arıqlayır. İsraili alimlər isə bildirib ki, insanların həzm sistemi səhərlər daha aktiv fəaliyyət göstərir. Onların gəldiyi nəticəyə görə, səhər yeməyində yeyilən tort gün ərzində keks və ya tort kimi qidalara olan tələbatı azaldır.

Toksik balqabaq yeyən qadınlar keçəlləşdilər

Fransa sakini olan iki qadın toksik balqabaqdan hazırlanmış yemək yeyəndən sonra keçəlləşiblər. Qadınlardan biri balqabaq şorbasını yeyəndən sonra onun hədsiz dərəcədə acı olduğunu hiss edib. Yeməyi yeyəndən dərhal sonra onda ürəkbulanma, ağız qırağında səpmələr müşahidə olunub. Bir həftədən sonra isə o, başındakı, eləcə də bütün bədənindəki tüklərin necə töküldüyünün şahidi olub. İkinci qadın isə balqabağı ailə ortasında yeyib, amma onun qohumları həddən artıq acı tərəvəz qəbulundan imtina ediblər. Zərərçəkmiş isə öz növbəsində hədsiz miqdarda zəhərli balqabaq yeyib. Onun saçlarının tökülməsi isə üç həftə sonra baş verib. Qadınlara saçlarının hissə-hissə bərpası isə üstündən bir neçə ay keçəndən sonra mümkün olub. Mü-təxəssislərin rəyinə əsasən, saçların çox az qismi tökülməsə də, onlar da güclü şəkildə zədələnib.

Buna bənzər zəhərlənmələr balqabaq sindromu adlanır. Təhlükəli tərəvəzləri əsasən onun acı dadından müəyyən etmək olar. Fransız araşdırmaçıların açıqladığı rəqəmlərə əsasən, 2012-ci ildən 2016-cı ilə qədər 353 zəhərlənmə halı olub ki, onların da böyük əksəriyyəti mağazadan alınan balqabaqlara görə baş verib. Sindorumun simptomlarından biri qarında ağrı, başağrısı, baş dönmələridir. Simptomlar sırasında keçəlləşmə ilk dəfə özünü göstərir.

Evindəki zibillər sonunu gətirdi

İspaniyanın Viqo şəhərində yerli polis lazımsız eşyalar yığmaq xəstəliyindən əziyyət çəkən 51 yaşlı kişini evində ölü tapıb. Kişi özünün yığıdığı zir-zibilin altında boğularaq ölüb. Onun itməsi barədə polisə bir tanışı xəbər verib. Belə ki, kişi onunla facebook və whatsappda ünsiyyəti son 6 gündə kəsdiyi üçün polisə bu barədə xəbər vermək zərurəti hiss edib. Hadisə yerinə gələn polis isə evdəki zir-zibilin çoxluğundan içəri keçə bilməyiblər. Polislərdən biri jurnalistlərə deyib ki, bu günə qədər belə anormal mənərə ilə qarşılaşmayıb. Tənha yaşayan kişinin meyiti qapıdan bir metr aralıda, yığıldığı zibillərin altında aşkarlandı. Kişini o zibilin altından çıxarmaq üçün yangınsöndürənlərin köməyindən istifadə etmək lazım gəlib. Pataloji yığılıq xəstəliyi isə dünyada geniş yayılıb və onun digər bir adı da Dioqena sindromudur. Bu, psixoloji gərginlik, özünə qarşı diqqətsizlik, apatiya, sosial izolyasiya ilə müşayiət olunur.

QOÇ - İş metodunuzda yenidənqurma aparmağa səy göstərin. Bununla siz gələcək perspektivlərinizə işıq saça bilərsiniz. Səmərəsiz iş prinsipindən qaçın. Saat 16-18 arası təzə xəbərlər gözlənilir.

BUĞA - Bir qədər gərgin gün yaşamal olacaqsınız. Amma maraqsız proseslərə müdaxilə etməsəniz, bunun qarşısını az da olsa, ala bilərsiniz. Əsəblərinizi qoruyun. Axsamsa qonaq gedin.

ƏKİZLƏR - İşgüzar görüşlər keçirmək üçün çox səmərəli vaxtdır. Ona görə də bütün enerji və diqqətinizi məhz bu istiqamətə yönəltməlisiniz. Maliyyə sövdələşmələrinə isə girişməyin.

XƏRÇƏNG - Ulduzların düzümü bu gün ixtiyarın daha çox öz əlinizdə olduğunu göstərir. Odur ki, riskdən və həyatınız üçün önəmli olmayan məsələlərdən uzaq durun. Məsləhətləşmələrdən yayınmayın.

ŞİR - Əgər sağlıq durumunuza diqqət yetirsəniz, gün ərzində hansısa xoşagəlməzliklə rastlaşmayacaqsınız. Günün ikinci yarısında aldığınız hər bir iş təklifinə razılıq verin.

QIZ - İlk növbədə sizə əsəb gətirən adamlardan uzaq olmalısınız. Yoxsa bu hal bütün maddi-mənəvi sərvətlərinizi tari-mar edəcək. Hər hansı risk yolverilməzdir. Günortadan sonranı sevgiyə həsr edin.

TƏRƏZİ - Ulduzlar taledən gileylənməyinizə heç bir əsas görmür. Çünki ixtiyarınızda olan bu təqvim sizə olduqca xoş ovqat bəxş edəcək. Məhəbbət amili isə başlıca xilas mənbəyinizə çevriləcək.

ƏQRƏB - Hər mənada əhəmiyyətli gündür. İstər fəaliyyət göstərdiyiniz sahələrdə, istərsə də qarşılıqlı münasibətlər zəminində uğurlarınız gözlənilir. Yalnız pulla bağlı qanqaraçılıq gözlənilir.

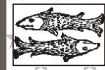
OXATAN - Fəaliyyət müstəvisində çox diqqətli olun. Əks təqdirdə, yersiz mübahisələr, ifrat yorğunçuluq ovqatınızı korlaya bilər. Əsas enerjinizi ailə-sevgi münasibətlərinə yönəldin.

OĞLAQ - Axsam saat 18-ə qədər ümumi vəziyyət xeyrinizə olacaq. Nüfuzlu adamlarla bütün görüşləriniz müsbət nəticə verəcək. Sonrakı saatlarda isə doğmalarınızla bir yerdə olmağa çalışın.

SUTÖKƏN - Təxminən saat 13-ə qədər xoşagəlməz işlərə cəlb oluna bilərsiniz. Buna baxmayaraq, belə hallarda öz mənfəələrinizi qorumalısınız. Nahardan sonra bəxtinizin gətirəcəyi gözlənilir.

BALIQLAR - Rastlaşacağınız hadisələr daha çox öz rəftar və gedişlərinizdən asılı olacaq. Belə bir ərafədə hansısa risk uğursuzdur. Planınızda varsa, bu gün mütləq səfərə çıxın.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Belə qəribə cəza... heç yerdə yoxdur

Amerikada maşın qadağan olunmuş ərazidə park edən sürücülərə qəribə cəza üsulu tətbiq olunacaq. Qadağaya məhəl qoymayan sürücülərin maşınlarının ön şüşəsinə iri, sarı lövhə vurulacaq. Bu lövhə şüşənin bütün hissəsini tutacaq və üzərində siqnalizasiya olacaq. Sürücü lövhəni qoparmaq istədiyi anda siqnalizasiya işə düşəcək.

Qeyd edək ki, lövhəni götürüb yoluna davam etmək istəyənlər telefon vasitəsilə cəriməni ödəməli, sonra telefonuna gələn kodla lövhəni açmalıdır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.